

Patrik Linhart

RÓNIN NELEZE ZLÝM DUCHŮM DO PEŘIN

Hysterický majitel

Před mým domem si den co den hraje skupina holčičích kokotek. Je jim asi osm, i když přesně to tvrdit nemohu. Fakt je, že kdyby je jeden z mnoha místních slizáků objel, skončil by v lochu co odporný prcačkář. Mají k dispozici všechny barabizny v celé té děsivé ulici a ve všech okolních ulicích a mimo jiné rovněž dětské hřiště s pingpongovým stolem z pravého betonu a kolejiště. Ale to ne, psi kundy pravidelně vysedávají na mém prahu a vedou nechutné řeči o žvýkačkách a podobném svinstvu. Jistá učitelka jménem madam Hotovsonová malým štěbetkám věnovala barevné křídý a tak se jejich blábolení mohlo přenést i na chodník – na chodník, po němž jsem měl tu čest takměř jednou, dvakrát denně šlapat. Přímo před brankou jsem našel zelené srdce zvící osmdesáti cm na šířku a v něm nápis SAŠA + PATRIK. Lekl jsem se tak, že jsem si ublíl do vietnamských trenkoslip, které jsou či do té doby byly trnem v oku všem chlapům z posilovny VÍTĚZNÝ VALENTIN. Nebylo to neoprávněné. Doma už čekala přítelkyně. Pod očima měla kruhy po nedávno prodělaném hysterickém záchvatu nejžlutější žárlivosti. Musel jsem říct na rovinu, že s tou čumrdajkou nemám nic společného. V noci jsem si maloval, jak s tou malou cicinou uprchnu a budeme road-múvovat po Čechách jako Nabokov s Lolitou. Bohužel se ukázalo, že Sašena se zamilovala do jednoho se mnou stejnojmenného cigoše a premianta třídy v jedné osobě.

Psal mi Roman

Psal mi Roman Szpuk, že jeho kámoš měl tíha porod, krev na podlaze a tak. Blut und Boden, krev na podlaze, píšu mu, co víc si sudetská žena může přát. Psal mi Roman Szpuk, že holka jeho kámoše je bohužel euroindiánka. Inu, tím lépe, konečně indiánská krev ztropila europůdu a tak jsme si s U. S. Army kvit. Jo, děti, chtěl jsem je mít už v pěti. Dlouho jsem čekal musel. Psal mi Roman Szpuk, psal mi psalm.

Abych šel do sebe

Než abych šel do sebe, to se radši seberu a udělám na tebe bububu. Nesmíme chodit do sebe v této době, kdy se čas začíná zkracovat a konec světa se blíží. Dnes se mi zdálo, že nás okupují Němci. Úplně jsem se rozzuřil a plakal jsem, plakal na plakát s německým vojákem, ale jako většina Čechů jsem se nechal zavřít do zahrádkářské kolonie, kde mimo jiné byla zvířata ze všech českých ZOO. Máma mě posílala do konsumu pro krabicové víno a to nebylo jen tak. Spousty nás tam tajně chodily, ale kdyby nás Němci viděli, hnáty by nám dolámali. Chtěli mít svoje Čechy střízlivé. Chudáci Poláci (které samozřejmě taky obsadili) museli kvůli Němcům vymyslet krabicové vodky, aby se nepronesly. Byl to však jen sen, probudil jsem se do krásného neokupovaného dne. Hned zkraje mi ho v konsumu zkazil starogermánský šmrksa slovy: Life ist eine piča, besch to sepe.

Dobré rány

Za trest jsem si udělal pár dalších zářezů. Moje levá ruka je posetá šrámy z prohraných bitev. Doma říkám, víš, to mě zase jedna opustila. A máma se ptá, a opustila? Ukázal jsem ruku. Bylo to na levačku, víš? Ale, ale, máma na to, podle tý rány si musel bejt velká svine, raděj si sežeň nějakou nalejvačku, jinak se budeš muset rozkrájet.

Snih

Buď je venku snih nebo doktoři popadali z nebe. Chvilí jsem před domem polykal do tmy, abych rozlouskl tu záhadu. Byli to andělští doktoři. Přitáhl jsem jednoho domu, aby mi poradil, co s Albertem, když má hystrák.

„Ječí?“ ptal se svatoušek.

„Jako píča,“ přisvědčil jsem.

„Jed?“

„Ta dávka by uspala deset kojenců!“

Doctor angelicus vytáhl z kapsy bílý flastr.

„A nezapomeňte,“ řekl na odchodu, „přilepit i s dudlíkem.“

Ideální obraz

Mraky se valí na maják, dvě tečky se scházejí na konci úsečky, pod stolem piják a vepřové výpečky. Tak bych viděl ideální obraz čehokoli.

Rum z lednice

No jistěže jsem se opil, jistě jsem vypil rum z lednice, no tak nečum, vítej hosta, jsem pro tebe cizí? Jsem tvůj hoša, táta od famílie, no vzpomeň, ten na kterýho je stopro spoleh a někdy ani vidu. Někdy vítám tvého tátu, stojíme v jedné východní frontě. Tvoje máma jenom pro mě vaří čocku a tobě ji dává sežrat. Nic z toho není pravda. Před sto nebo dvěstě lety jsem prohrál jakousi bezvýznamnou bitvu a pořád to mám na talíři. Není pravda, že nemám žádný cíl – pro tu nejvyšší metu si to metu – – Vždyť já miluju jenom sám sebe a tebe – – pravil pan Textař své ženě poté, co se vrátila z lokálu.

Duše a fusekle

Frdamt celej muj leben, tupá je moje lebeň, a to mlčím o tom, jak se hádala moje duše s tělem. Když ti dva spolu seděli, se děly věci, uměli si to podat hodně slam, přísahám, bylo poetry, černý svetry a lehký petry. Sám jsem se divil, ti dva měli kosočtverců plný rysy a gatě pod postelí ve své něže povolaly kněže, aby jim oddal fusekle a duše jejich useklé.

Neunikáš nadlouho

Neunikáš nadlouho, jezdíš s kočárkem a máš zážitky, které by ti záviděl i sociální pracovník, to když jeden divný maník nabídne tisícovku za kočárek a ty nemáš co říci, protože i kdyby ten hunt stál o pět tausnů míň, nedovedeš si představit, že to dítě poneseš v ruce dva kilometry, ale maník má temný ksicht a s kočárkem to nevytáhneš na víc než na 50 km/h. Takže chvíli váháš a pak se rozjedeš k nejbližšímu jukeboxu poradit se s Landou. Za tebou se temný maník gebí, páč ví, že Landa už neradí, jenom drandí.

Nesmiš se smát

To se lehko řekne: rozhodně se nesmiš smát tomu, že tě miluju. Kdybych na to měl a hlavně kdybych na to chtěl mít, vezmu tě někam pěšky, kamkoli, zvol si itinerář. Moje říše je velká a i když má hranice velice vzdálené, vzal bych tě i na ně.

Nelez zlým duchům do peřin

V čtyři ráno jsem se rozešel do všech stran. Všechno je za námi, ukradnout tak šišku salámu a na prázdném háku se pověsit a zvonit na kosy. Přede mnou se prostírá velký stůl, z něhož lezou pajdavý mrzáci utáplý tmou a zmarem, noční hlídky na nonstopech, ksindl, zmařená forma života, polibek zajíce, posraná podčeláná po zuby zaťatá královna poblíjónů, a v řadě neposlední svařštělý tlamy tmy, a výprodej plus doprodej zaprděných v lajntuchu stuchlých, zbouchlých zlymi duchy a demony vymačkaných pomerančových moštů a do sebe zamilovaných křenů. A tak si říkám – do poslední chvíle si hraj na severočeský kraj a netvař se jako ublížený a napůl kouslý koblih. Prosím tě hlavně žádné slzy. Chlapi, již mají slzy – slzy, jež ničí líčidla, rozdírají tváře a kanou do – ty chlapi mlátím do mordy. To raději nehraj cítu, vypij zbytek fernetu a zavolej Radostí k síle – už jsme tu!

Partyzánská válka

Doma čekal Vietkong, jak mu předpověděl Vietnamec, který ho vzal stopem. Začalo to už ráno v autobuse do Teplic. Volala mu máma, jestli nechce na oběd. Mámě se neříká ne. V internetový kavárně se ho hospodářiček Krajíc zeptal, pudeš? No jo, s mámou ke Kozlovi. – No jo, Krajíc na to, ale tvoje máma mě moc ráda nemá. – Ale hovno, bude ráda, že tě uvidí. – Než odešli, pustil Krajíc Potkali se u Kolína, řekl mu na to, že je to patafysika par excellence, Krajíc, že patafysika je hovno, ale medvídci jsou zkrátka kofří. Než přišla máma ke Kozlovi, bylo jim tak dobře, že to nemohlo být lepší. Pak se objevil hospodářiček David. Máma pochopila, že ho stama nedostane. Slíbil, že bude doma v sedm. Pak přestaly jezdit autobusy, zrušily se vlaky a začala partyzánská válka.

Info z vesmírný díry

S Dádou to bylo hustý tak, že Houžvička se bojí usnout. Jak zavře oči, roztočí se mu hlava. A to není to nejhorší, říká si, ve snu zesnu a když ne za živa, tak potom mě Dáda dá pár facek. Dáda si ustlala v kuchyni. Obrací se z boku na bok a přemýšlí, co by mu ještě řekla. V polospánku se jí zdá, jak ho posílá s provazem na Měsíc. Hned se zmátoří, posadí se na kanafasu a dá se do pláče. Ježíšmarjá, běduje, s dědkem je to zlý, asi se s ním budeme muset rozloučit. Černý pudlík Dudlík se na ni dívá a vrtě ocasem dává najevo, že rozumí. Měsíc se zatím pod tíhou oběšeného Houžvičky nezadržitelně řítí k Zemi. Cestou sejme pár ufonských létavic. Astronom Sam Horowitz to všechno pozoruje dalekohledem z balkónu, v duchu si připravuje dialogy pro Houston. Budou dost hjuštý.

Nejvyšší bod nad zemí troglodytů

Vyšel jsem až na nejvyšší bod hald, odkud je výhled na město s kostelem a zámek, na klášter a neubauteny pod horami, bílinskou jámu se všemi stroji, ledvickou elektrárnu, jež víc než jindy připomínala Auroru v mlze přízračného přístavu, a mladý, nadějný oprám, který se tu objevil teprve před pár lety a povídá se, že se u něj usadil salamandr. Byl to první férový jarní den a kraj byl zahalen v oparu jako Van Halen ve své fantasticky debilní musice. Z jámy X tak byly pozorovatelné pouze nejvyšší stroje, erektované jako vymrštěné pravice fanatických železných nácků. Z Duxu jsem viděl jenom nejbližší domy přínaležící zámku, věžičky okolních domů a vrcholy starých komínů. Stožáry elektrického vedení mezi městem a výsypkou se nakláněly ve směru kouře z Aurory a posílaly si mezi sebou ohavně klející vrány. Asi 150 km ode mě zpíval skřivan, ve slunci se tu i tam zaleskla kožená křídla pterodaktylů. Těchto ptáků jsem se kupodivu nikdy neděsil, leč jeden z nich jménem Kristián Kodet mi dnes strach nahnal. Snad proto, že tato celebrita mezi pterodaktyly k nám zavítá málokdy. Měl jsem za sebou sotva půl krabičky cigaret, když se ve směru k výsypce Pokrok zvané Hory šilenství vyřítil mírně ojetý automobil značky Hammer oblíbený mezi managery na Wall Streetu i businessmany od šachet. Posádka si to zahamřila přímo ke mně. Jak mě míjeli, všiml jsem si nápisu na dveřích – ZAHRADNICKÉ SLUŽBY MASTER AND SER-

VANT. Auto, jehož hrozivá maska neměla méně než tři metry, předlo jako kotě tygra značky albín usurijský, proto jsem zaslechl část jejich hovoru. Rekultivace prý brzo budou větší business než samotná těžba uhlí. Kdyby na mě bojovník proti kouření nevytáhl služební odznak gestapa, nebyl bych víc překvapen. Nemohl jsem si však nijak novou informaci zařadit. Je to dobré nebo zlé? Rozrušen na nejvyšší míru bral jsem se k městu. Cestou jsem potkal lokální troglodytku. Byla to holka tak hezká, že jsem zvlhnu i za nehtama. A za to vděčím škole tolerance, protože být jenom kapku normální a vracet se mezi normální lidi, musel bych jí na místě rozjet a z jejich plastických šustěnín s malým medailonkem v rozkroku by nezůstal v celku ani prognostický nápis RAFTÁCI NOSÍ STREET VAGABUNDE.

Zahradník z Devonu

Japonské i přemyslovské zahrady jsou na naší zahradní scéně stálicemi. Oblibu si získal i zahradnický styl tuniských Arabů. Málokdo však přišel na chuť nejslavnější britské zahradnické škole v Dartmooru. Byť většina z nás viděla nejméně jednu z filmových versí Psa baskervillského, nikoho nenapadlo přenést půvabný Grimpenský močál a domeček sira Henryho do naší domoviny. Přitom je to tak prosté, stačí trpělivost, romantická povaha realitního agenta a pořádná hadice. Ti, kteří mají pořádný bazén, jsou o krok před ostatními. Postup je následující: Zbourejte svou villu a postavte klasické kamenné obydlí neolitického občana. Vykopejte bazén. Využijte i uvolněný prostor po vašem domě. Bazén naplňte vodou jen způli, zbytek doplníte hlínou a kameny, vhodné jsou i zbytky domu, včetně zařízení bytu. Kolem bazénu zasázejte pahýly stromů a světélkující houby. Opatřte si miasmatické výpary. Pro oživení si občas dopřejte poníka. Poník na blatech vydává příšerné zvuky. Pokud máte větší zahradu, postavte si na opačném konci blat zámek nebo aspoň kulisu zámku.

Milan Štastný

SEN O MĚSTĚ KDE ŽIVOT
 má příležitost i za dne
 Kde škvaří se sádlo
 kde u žlabu procitneš
 kam v noci sis ulehl
 ještě do zvratků a magnólií
 Nikdy nebude včas nic
 i kdyby pozdě nebylo
 a nesmrtelnost
 je vlastně prázdnou
 vháněné do andělského splachovaadla

Čím dál víc ti někdo chybí
 to tedy znamená že stále tu je
 ale už nezjeví se

Z pravěku

Jak nehlučně tuhnou záda zdí
 když pod jazykem zlato
 poslední šupina v hedvábných chloupkách
 v chaloupkách pod jezem
 v základech podzemí pánevních kostí
 Zpuchřelým dnem dobývá se
 zjevení
 a leskne se jak psí sádlo

... a žena pod peřinou...
 říkám jí „Tiché světlo“
 a severskou rukou v dálce
 uklízím obzor:
*... tohle to jsem já v pěti letech
 a tady už mi raší knírek
 no a takhle jsem vypadal
 když jsem poprvé šlápl na ocas
 Marnajské kuně...*

Až navěky
 podél zdí podél zdí
 podél ženy pod peřinou
 Říkám jí: „Miluješ mě?“
 Odpoví: „Už“

VYPOUKLÉ BŘICHO pŕlnoci
 Zvědi
 jdou po stopách
 odpovědí

Bez domova ve své kůži
 podzim prodal do otroctví
 životy na podpal
 Vlkova řít
 je propojena s nekonečnem
 Prý...

*– Ne nemusíš mi nic vracet!
 Hlavně mi ale kurva neber
 to co mi ještě zbylo!*

křičel kdosi
 než zmizel v tektonické prasklině

Kateřina Bolechová

* * *

záškuby
 obličej

kalafunou
 žíně

pod
 peřinou

klíčem
 odemykám
 namodralý

vzlyk
 jazyk

Michaela Janečková

Modli se a pracuj

Klára si zapálila proklatě dlouhou spartu, natáhla hezké nohy na hnusný pracovní stůl a vychutnávala si ten kontrast. Po čtyřech hodinách dokončila opravu dvaasedesáti kontrolních slohových prací – z toho jich 38 protrhla, 2 zmuchlala a na jednu napsala s upřímným přesvědčením HOVNO!, poněvadž stupnice od jedné do pěti se jí nezdála pro tento případ zcela výstižná. Tento exces se poté, co ji opustil počáteční zápal, snažila neuměle odstranit maďarským opravným lakem s nadějným označením *Javitofoľyadék*, leč inkriminovaný výraz byl stále čitelný, ne-li ještě nápadnější. Po několika bláhových nápadech (sežrat práci? pomazat ji skutečným exkrementem?) se Klára rozhodla dát si pauzu. I ženy koneckonců mívají své dny. Nalomeně se táhla přes dvě patra do vedlejšího pavilonu, kde hrádoval staříčká kafomat. Zvolila číslo 39, přidělené kávě hořké, temné a bezvýhodné jako tuň. Automat pamatující dle všeho Franze Josefa příčinlivě dodal nápoj, leč na kelímek již jeho entuziasmus nestačil. Klára sofistikovane sledovala břečku tekoucí jí k nohám. Víc drobných neměla. A jiných peněz taky ne. Během zpáteční cesty se o sobě namátkou dozvěděla, že je kráva, kočka, správná, hnusná, ujetá a trapná. Potěšilo jí, že je tak mnohotvárná bytost. Před kabinetem narazila na třetího zástupce pro pedagogické záležitosti, Rubešovou. Kláře bleskla hlavou dětinská představa, jak před sebe vztahuje ruku s krucifixem a Rubešová se s řevem a světelnými efekty propadá do země, pravděpodobně by to nefungovalo, ale na druhou stranu to ze sboru ještě nikdy nikdo nezkusil. Rubešová se usmála jako krokodýl před tučným obědem a poručila: Všechnu čocku a popel do svítání přebereš, jinak si mě nežádej! Ech? pravila Klára. Paní kolegyně, od září jste neodevzdala tu kontrolu kontroly seznamu, nevyvěsila jste termíny vašich konzultačních hodin a ve vaší kmenové třídě někdo během vyučování přeřízl pilou lavici. Nejsem s vaší prací spokojena. A tuhle jste končila hodinu o dvě minuty dříve, což je skutečně neodpustitelné. Máte k tomu co dodat? dotázala se tónem prokurátora Urválka. Klárinka měla chuť poznamenat, že kontrola kontroly je píčovina a jeden ze cviků poslušnosti, hojně zadávaných vedením školy, aby bylo možno zjistit a poměřit loajalitu zaměstnanců, konzul-

tace ještě nikdy žádný ze sportovců nevyužil, (ale vyvést je nakonec může), lavice je vadná už šestou sezónou, nicméně teprve teď si této skutečnosti všiml školník, poté co se o ní v opilosti opřel, a co se dochvilnosti týče – i paní Rubešová, kvůli své závislosti na nikotinu, začíná výuku s dobrou pětiminutovou sekyrou a končí tak sedm minutek před zazvoněním, aby nebyl v kuárně nával. Vidím, že nemáte, co říci. Očekávám, že všechny resty dáte do pořádku. A nezapomeňte, co peklo schvátí, to už nikdy nenavratí. Grrr, odpověděla uctivě Klára.

Učitel učiteli vlkem I

Klárinko! Jsi to ty, holčičko? Jé, dobrý den, paní učitelko. Tak jakpak se teď máš, kde vůbec děláš? Slyšela jsem, že učíš, vážně? No, to bych do tebe nikdy neřekla, taková ubreptaná jsi byla, neukázněná a úplně ti chyběla logika, příklady z matematiky ses učila nazpaměť, pamatuješ? A teď tohle. Ale ukaž se, Klárko! Kláro, ty ses úplně změnila! Bylas takový vošklivý dítě, brejlatý, vyčouhlý, hubený – a vylízala ses. Krasavice! Ty vlasy, ta postava! Vynadívat se na tebe nemůžu. Já jsem si vždycky říkala – chudák holka, ta se nevďá, ale neměla jsem pravdu, neměla, modelka úplná, princezna!! Vystupuješ? Já tě pustím, počkej. Jsem moc ráda, že jsme si popovídaly... a pozdravuj maminku, Klárko!

Učitel učiteli vlkem II

U věšáčků v malé šatničce na Kláru opět číhala paní učitelka Anička. Únik byl naprosto vyloučen. Klára si dopřála radostnou představu, v níž Aničku, příkurtovanou k radiátoru, mlátí po hlavě sádrovým modelem Kokořína. Paní Marečková, potřebovala bych s vámi mluvit. Jako žena s ženou. Kláře bleskla hlavou fantasmagorická vize, že snad mají s Aničkou stejného partnera, a uniklo jí krátké zaječení. Jedná se o Artura. Váš syn se dneska počůral na vycházce. V pěti letech, paní Marečková! A to není jediná věc, která mne znepokojuje. Artur má velmi špatný úchop, kresbu na úrovni čtyř let a nevyvinutou jemnou motoriku. Je hyperaktivní, není schopen se delší dobu koncentrovat, chybí mu výdrž...a ty jeho reakce! Za rok má nastoupit do první třídy, to si tedy skutečně nedovedu představit. Mimochodem, máte doma nějakou dětskou hru, paní Mareč-

ková? Víte, mně připadá, že váš Artur snad hry ani nezná. Ale ano, má hry, zrovna nedávno mu manžel donesl z popelnice kost i s kusem provázku! Co prosím, teď jsem nerozuměla?? Každopádně byste měli uvažovat o psychiatrickém vyšetření dítěte, potom by už mohlo být pozdě...

Pořádek musí bejt

Prosím vas, pani Marečková, vy jstě třidni druhé bé? Já mam na starostí jejich šátnu, to něvazmóžno. Ten bórdě! A němam kluč, kak magu uklizjet? No skažitě! Chnusny nepořádek, butylky prázdny, papiry všude, staré jídlo – hamburgery a mýši! Mýši tam chováji váši dětíčky!! Pasmatříte, pani učitelka! Klára zapátrala v paměti po vhodném konverzačním obratu – měla ruský jazyk od třetí třídy, ale jako na potvoru se jí vybavila pouze pochvalná stať týkající se elektrifikace venkova, pohnuté vyprávění o tom, jak soudruh Uljanov skládal maturitu z dějepisu (biljět pa istórii), část básně od Agnii Bartó – U menjá vesnuški (mám pihy) a kousek Oněgina. Nic z toho se při nejlepší vůli nedalo použít. A pak jakási parodie na Žlutou ponorku: Ja sovetskij inženěr, ja mašinist strojitěl, ja pastroju žóltyj parachód, žóltyj parachód, žóltyj parachód! Taťána Nikolajevna mrskla s hadrem a odešla rázným krokem směrem k ředitelně. (Klára si smutně uvědomila, že píseň zazpívala nahlas.)

Druhá es

Materiál, s nímž byla Klára nucena pracovat, pocházel z různých ústavů a spojovalo jej jediné – neschopnost studovat na běžné střední škole. Přesněji řečeno – třída se musela naplnit (na sportovce jsou poskytovány vyšší dotace) a bylo jedno ČÍM. Sportovní gymnázium bralo stejně jako smrt všechno. Umíš se podepsat? 10 bodů! A v tomhle slově dokonce nemáš chybu, jsi přijat! Takto nasbírané kádry byly zdrojem Klářiných častých nočních děsů. Hokejista Macek nebyl schopen vysvětlit význam slova „zaržáli“ (to je řákej renonc, né? žrali tam má bejt!) Oslnivou Sabrinu zajímalo, kdo vlastně lidem tehdy oznámil, že začala renesance (Klára ležérně odvětila, že to všichni dostali mailem, a Sabrina si to pozorně zapsala do svého vzorně vedeného sešitu.) Sprintér Drobný byl ve svých sedmnácti letech zasko-

čen existencí slovních druhů (ják najdi sloveso? co tim jako myslíte??)

Půlpán přechyloval ve stylu : šlechtic – šlechtička, žid – židka a Vinš, Klářin vrstevník, který studium používal jako zástěrku pro vojenskou správu, byl upřímně znepokojen otázkou hlavních a vedlejších vět. Klára moc dobře věděla, že většina přítomných po ÚSPĚŠNĚM složení maturitní zkoušky do svého životopisu uvede magickou formulku „semskladna“ a Klářin zoufalý boj s větrnými mlýny jejich pravopisu na nich nezanechá sebemenší stopy. Moc vám děkuju, že jste mi to řekla, paní Švestková. Mně se už dlouho zdálo, že s tou třídou něco není v pořádku – a teď jste na to konečně kápala! Oni neumějí psát, tím se to vysvětluje! Já vim, co udělám, já jim dám diktát! V učebnici asi nějaký bude, co myslíte??

Klára a dva páni

Klára byla pověřena úkolem nemalého významu – měla totiž zajistit hladký průběh přednášky pro vyšší gymnázium. Školení se týkalo sexu, nechtěného těhotenství, pohlavních chorob, pláče a skřípění zubů, což Kláře poměrně vyhovovalo. (Rozhodně existovala strašnější témata – např. hnidy, branná výchova nebo Evropská unie.) Přednášející Plachý – Jasný málem nebyli vpuštěni do budovy, protože jak mínila školnice Bláhová, vypadali jako párek míc divnejch ouchylů, který z nenormálních důvodů šmírujou kolem školy. Vše se nakonec vysvětlilo, a když se lektoři prokázali svými doporučeními, mohla beseda začít. Pánové, kteří se familiárně představili svými křestními jmény, měli přesně rozdělené kompetence, Imre vyprávěl ošklivé příběhy ze života mladých (a dnes již vesměs mrtvých) lidí, Igor měl na starosti brožury, diapozitivy, prezervativy, hleny, sperma a viry. Oba, jak musela Klára později potvrdit školnici, skutečně budili dojem deviantů a Klárince se nechtělo věřit, že někdy ve svém životě dělali sex, na němž participovala živá a příčetná osoba opačného pohlaví... Trochu se lekla, když před ní náhle přistál Igor, vrazil jí do oka uzávěr od Dobré vody a zařval: Představte si, že muž provede ejakulaci do tohoto víčka (Klára dostala strach, že se poblínká). Kolik spermií obsahuje takovéto množství ejakulátu?? Dvě, pravila způsobně, aby mu udělala radost. Cháá! Tři sta milionů!! povykovalo abnormální duo s neuvěřitelnou pýchou, jako by to byla jejich zásluha. Když se publi-

Roman Szpuk

Samorost – tvé baptisterium

Tvá žíla je lanem po hrdlolezci,
jenž zmizel ve tvém baptisteriu,
tam služebné tvých vlasů obíhají stůl,
za výstřih slzou křtí tě jak předci
vínem svou kněžnu vystavenou v kleci...

Nehojivá mast

Žádné zranění se nikdy nezahojí,
jen přesypeme si je z dlaně do dlaně, když se hladíme.
Zranění v našich srdcích je rouhání pod obojí,
tím jemným pískem je naše dlaně hojí,
když rozetřeme si ho po tělech jak teplo po víně...

Sumcům

Svatý Antonín káže sumcům, jak chléb by lámal,
ty, plnoňadrá, o rámě opíráš se mi, a náš blahobyt
už plní nám v naší vile vínem nádoby –
Proč, proč jen vidím temnou noc v těch sumčích
tlamách,
v žábrách vesmíru své hvězdné makroby?

*Janiče K. V kapli svatého Antonína Paduánského
v Hejnicích 2. 7. 2003.*

kum dostatečně vynadivilo, předstoupil opět Imre a dojemně pojednal o své ženě Miluši, která ho z jakéhosi důvodu věrně milovala, nicméně sex připustila až po osmi letech vztahu, jenž byl řádně završen sňatkem. A to čekání stálo za to. Vyděšené auditorium vlažně zatleskalo. Po krátké přestávce, kterou Klára strávila kouřením dvou startek naráz, aby ušetřila čas a dostala do sebe potřebné množství škodlivin, pozměnili oba borci svůj úhel pohledu a oklikou se dostali k průběhu samotné kopulace, kterou si zjevně představovali jako Hurvínek válku. Co myslíte, milí mladí přátelé, je velikost údu opravdu důležitá? Záleží na ní? Myslím – v opravdu kvalitním vztahu... Ano, odpověděla bezelstně Klára a student Liška v zadní řadě důrazně kývl.

Plachý – Jasný dali najevo své zděšení nad tak hnusnou a bohu nemilou požívačností bující dokonce i v řadách pedagogického sboru, létali po místnosti jako divé vrány, lomili vyzáblýma rukama a černé sektářské hadry na nich jen vlály. Klára měla pocit, že by proti ní rádi použili kropenku a zaostřený kůl. Když konečně se sklopenýma očima uznala, že se mýlila a velikost pohlavních orgánů hraje v partnerském svazku úlohu zcela podružnou až zanedbatelnou, mohli přejít k dalšímu okruhu. Děvčata, co byste řekla, musí každý akt bezpodmínečně končit orgasmem? Je to nutné? napovídal nenásilně Igor a hledaje nějakou povolnou ovci, obloukem se vyhnul ďáblíci, které už není pomoci. Jeho profesionální instinkt však musel patrně utrpět předešlým stresem, neboť se pomýleně zastavil u anarchistické buřičky Mrázové, která – jak sama mnohokrát prohlásila – nesnášela falešné autority a hádala se a nesouhlasila už jen pro radost z konfliktu. Byla ochotná vyvolat scénu, i když jí na daném problému vůbec nezáleželo, což evidentně nebyl tento případ. Tak hele, já už to dělám pět let – a eště nikdy sem to neměla, zatímco chlapi, ty se udělej dycky! (Imre se pokřičoval.) Takže si myslím, že takový kecý jako že na velikosti nezáleží nebo že ženský orgasmus ani nepotřebujou sou pěkný... kokotiny – teda kraviny. Chce-me, že jó, holky, aby ho chlap měl velkýho a aby to s náma uměl, jinak ať táhne do hajzlu. Ozval se frenetický potlesk všech přítomných dívek, zatímco hoši upřeně studovali vzorek linolea a Plachý – Jasný bez rozloučení opouštěli třídu. Klára měla ošklivé tušení, že důvěru, kterou do ní vložilo vedení školy, už zase nenávratně zklamala...

Marek Šobán

Do Laškova autobusem

Petrušce

Promoklá niť asfaltky
se závažím Karosy

Zdánlivá nehybnost

A přece
sune se
rozvěšenou mlhou

Jen tuším vsi
za hradbami plen
sčítám skruže
a modrobílé tyče
majáky rozlité oranice

Nahlas šofér proklel
sníženou viditelnost
před námi napjatou

jak smrt.

V kukuřici

Úzkostiplná kukuřice

Strach ze stínu
prasečí rodiny

Z dolíku vos

Ráznými pažemi
lámeme stožáry
pod noži listů
toneme
dál k horizontu

K modré vlajce síla.

Staří

Suchými prsty
mnou krajinu
zástěry

Ve stojaté vsi
V povlaku
nízkých dýmů

zůstávají nehybné
lucerny tváří
v rozích oken.

Za vsí

Zabij
svůj hliněný strach
znělo větrem

A krajina vyzdobila se
nečekaným průhledem

Nic už nebude bezděčné
V mých blátivých krocích

Jeho je záměr.

Tomáš Toula

***

Mé dětství
byl dům s okny na jih
která nikdo nezavíral
Kvetly v nich muškáty
a mucholapky
Hned pod okny začínal svět
chvilí před objevením
a tu a tam zdvižený prst
mohl být stejně dobře varováním
jako přísahou
kolem nichž se dalo projít
pouze po špičkách

Vzpomínám si na to poledne
Nejprve popadaly
květináče
jeden po druhém
Pak na křídlech
usvědčujících světlo z přetvářky
vzlétla jedna z mucholapek
a zamotala se mi do vlasů
jako nepodařená svatozář
Oslepené slunce si zakrylo tvář
a v tichu, které zbylo po ptačím
zpěvu
zahřmělo jako nikdy předtím

Den nato mě ostříhali
a už jsem to nikdy nebyl já

***

Moře je huňaté
a hřeje jako vlněný svetr

Chybíš mi tu

I s tím tvým
Gogénem

***

Šel jsem
kam mě vedly šlahouny ostružin
a vykrvácel dříve
než jsem tě stačil najít

Nechal jsem se vést
hejny opilých ptáků
a nepochopil
že je třeba jít opačným směrem

Volal jsem do lesa
- a nic

Jen ozvěna

Dana Klára Nývltová

***

očima jsem svlékla
všechny drahokamy ze zdi
uložila je do krabice
pak jsem odhrnula koberec
a uviděla jiné kameny
z jiných zdí
jen Bůh ví kdo je převtělen do psa

***

svoje otlučené štěstí
beru s sebou na tramvajový
ostrůvek
nastoupíme do vozu
vezu ho někam jinam daleko
nejsem si jím vůbec jistá
kdyby náš barák měl pavlač
stála bych tam pavlačová bába
věděla co kdo kdy kde
takhle není než jezdit tramvají
někdo jiný píše anonymy
a ty nechceš napsat ani
pár řádek
po večerech láhev vína s přítelem
nebo hrneček teplého mléka sám
jak dlouho se dá tahle proměna
vozit tou tramvají
tvá víčka lístky kopretin
krásko plující po řece do
nekonečna

***

Cítím po celém těle tvoje tlapky
všechny iluze mi neukradneš
nějaké si schovám
abych vydržela do příštích švestek

Všechny iluze mi neodloudíš
nejsou to zrovna laciný holky

Maja Vidmar

Visící

Vznášíme se visící na klíči,
který námi otáčí a vždy jen
ze středu zíráme do oslnivého
jasu,
který mírní nebeská vata
Mrtvoudí napodobitelé živých
pospícháme, otvíráme jedinou
vznášející se bránu, abychom se
v ní zploštili zobecnění do
dlaždice,
růžového žetonu jistého
historického zvratu.

Rozdíl

Každý nedokáže
radostí ze života
nalehnout na
nůž.
Mezi chutí prázdnoty
a kyselého kovu
je něco, co žne:
rozdíl.

Jen krve je málo
a svět bledne.

Křik

Křik
z mozku
se velmi brzy změní
na pouhé vrísknutí
z pod kůže
na všechny široké rovinné
a z výšky zpečetující
doteky na již
poznány rozsah
mnohokrůpějového deště
a na neznámý rozsah
těla.

Vodní motiv

Několik jich bylo
zachráněno
utonutím.
Ostatní je:
hydrofobie
v suché slině
slova,
veslování živých kostí,
Noe galejník
a zaslepenost směru.

Rozbruč mě

Rozbruč mé
srdce ve spaní,
horkým medvědí
dechtem olízej
stopy a hranice.

Od tohoto
k onomu světu
se nese vůně a chuti
uprchlých přání,
široké
samičí žízně

*(Za jazykové spolupráce Stanislavy Chrobákové-Repar
a Radka Čermáka ze slovinštiny přeložil Milan
Hrabal.)*

Primož Repar

PADLÍ ANDĚLÉ
zasazení dary
odpočívali v nebi.
Hřmění do prázdna
se opakovalo
a nic se neporušilo.
Neočištění
přeskočili dokonalost
a netřáslí se
před štítem
který se vlichotil.
Sáhli k podmínce
a překryli oblak.
Štít se porušil.
Padlí andělé nejsou padlí.

Ženy I

Milinky jsou předsunutou hlídkou černého významu
který se zahryzne do středu vůně volající
do temnot. Svě chladné srdce jsem jim
nabídnul přitom jsem křičel ukazujíc
na tyto divoké dary náruživých pěšinek a úst
je prst co se vřezává do divého dna
srdce kdekoliv hloubka vyzařuje sluneční prameny
a upomíná na zlacené tělo jediné
které si voníc přivlastňuje Afrodita. A není
jména které bych zaklesnuté nabídnul na
výměnu nebo darem ať se vážně nevázně
žne. I tak vždy něco chybí z
urknutého dechu moře lávy se tře a tříbí
a zářivá pohřebiště se roztavila v jazyce
milinky v něm přední hlídka černého doteku
který se zahryzne do středu mokrého a líže
z teplého jazyka a v nevinnosti tušení
pění z nozder nechtíc vůni pomazanou
zemí vždy přítomného vždy příliš živého
hřebce nenasytného. Vznícený květ milenek.
A temno se namáčí objevně a zjevně
v temném. A vzpomíná si a sblíží se, dráždí.
A nyní jsou milinky živá předsunutá hlídka...
A černý květ zakrátko porodí divočinu.

Alexandr Govorkov

Jak zahynula Atlantida

vyprávění – esej

O čem mlčí voda na dně sudu?

Tajemný svazek veršů a zvuků

*A písmeno **u** – trojzubec Poseidona –*

se mně stínem Atlanta zdálo...

O Atlantidě jsem poprvé četl v knihách astronoma
Ludwiga Seidlera. V nich uvádí autor výňatky z dialogů
Platona. Platon – zdroj vědomostí – se vrací ke svému
předchůdci Solonovi. Jemu kdysi o Atlantidě vyprávěl
velekněz jednoho chrámu. Zeměkoule je omotána
spirálou vyprávění předávaných z pokolení na pokole-
ní. Poselství – hlavní smysl a obsah historie. Hle, co
mně kdysi řekl básník V. Z.:

„Začátkem šedesátých let jsem se seznámil s Ale-
xejem Jelisejevičem. Všichni mu říkali Jelisejič. Když
poznal, že si cením tvorby Chlebnikova, nabídl mi ke
koupi jeho rukopisy – „Iacino, můj milý, Iacino“. V ur-
čený den jsem se vracel Kirovskou a zašel do dvora
domu, kde bydlel Jelisejič. Vystoupal jsem po špina-
vém schodišti a zazvonil u dveří obecního bytu. Ote-
vřel mi sám Jelisejič. Jeho vzhled byl podivný – tube-
tějka s nerozeznatelným vzorem, pyžamové kalhoty
s nesčíslnými latami. Navíc se podobal inspektorovi
L'Estradovi, převlečenému za bosáka a hovořícímu
s maloruským přízvukem. V ruce držel Jelisejič rozža-
tou svíčku. Vedl mě do hloubi temného bytu. Vešli
jsme do úzké komory s oknem, z větší části zastavěné
vysokou skříní. „Na kolik si to ceníte? – zeptal se, – je
to spíš dárek než cena, tři rublíky za centimetr.“ Tehdy
jsem už nějaké peníze míval, ale ne přebytečné. „Na
šedesát rublů,“ odpověděl jsem. „Dobře, milý, jako by
se stalo, dvacet.“ Protáhl se kolem skříně. „Odstup ně-
kam, drahoušku. No, třeba ke dveřím.“ Otočil jsem se
a pochopil, že Jelisejič se hrabe do vnitřností obrovské
skříně. „Vrať se zpátky, už vylézám,“ donesl se mi jeho
hlas přidušený křídly dveří. „Starý paprika,“ pomyslel
jsem si a vrátil se. Jelisejič už rozkládal na stole dlouhý
zažloutlý svitek. Naklonil jsem se nad stolem. Nebylo
pochyb – rukopis je pravý. „Počkat, počkat,“ znepoko-
joval se Jelisejič. Vzal si černé krejčovské nůžky, roztá-
hl prsty pravé ruky a odměřiv jimi potřebnou vzdále-

nost, pečlivě ustříhl kousek rukopisu. „Zob, zob, tak já
zobu, jak vrabeček po zrníčku.“ Odpočítal jsem šest
červonců a položil na stůl. „A nechcete, můj milý, něco
zvláštního?“ roztomile na mě pohlédl Jelisejič. „Hle-
dám první, a jestli se nemýlím, jediné vydání vašeho
sborníku *Pomáda*.“ „Jistěže mám, milý, mám, sedm vý-
tisků zůstalo.“ Vytáhl zpod železné postele nehoblo-
vanou bedýnku, až po vrch nabitou předrevolučními
tisky. Pohrabal se v ní a vytáhl teňučkou knížečku.
Sborník básní *Pomáda*, rok 1913, moskevské vydava-
telství Kuzmin a Dolinskij. Otevřel jsem knížečku.
Hned na začátku, na stránce pokryté skořicovými ara-
beskami, bylo natištěno proslulé:

Dyr bul ščyl
uběščur
skum
vy so bu
r l ez

Jelisejič na mě kradmo pohlédl. „Jestli chcete, můj
milý, povím vám, co to je dyr bul. Všichni si myslí, že
jsem si to vymyslel... Zaplatíte čtvrtku za knížečku a za
vyprávění?“ Přikývl jsem. Hle, co mi vyprávěl Jelisejič.
Zachováváve obsah vyprávění, popisují ho bez malo-
ruských slovíček a akcentů, a překládám do všeobec-
ného literárního jazyka.

Stalo se v Oděse roku 1906. Končil jsem místní umě-
leckou školu. Mezi mými přednášejícími byl starý po-
křtěný Žid. Budu ho nazývat prostě Učitel. Náhodou
jsme se spřátelili, je-li možné hovořit o přátelství při
podobném rozdílu věku a postavení. Již tehdy mi táhly
hlavou myšlenky o poezii psané mimorozumovým ja-
zykem. Ukázal jsem učiteli některé ze svých pokusů.
„Nebezpečnými věcmi se zabýváte, mladíku, – řekl mi
– poslechněte starého člověka, zanechte svých cviče-
ní.“ „Ale proč? Zdá se vám to nesmyslné?“ „V tom to
není.“ Přešel čas a já jsem poznal, čeho se Učitel tak
obával. Zde je jeho výpověď.

Před patnácti lety jsem byl na Krétě. Kreslil jsem, dě-
lal kopie mykénských bohyní. V téže době tam praco-
vala archeologická expedice Angličana Evanse. Sezná-
mil jsem se s několika členy expedice. Později –
s kořistnickým cílem – podařilo se několikrát domlu-
vit, aby mi některé nalezené maličkosti prodali a ne-
byly registrovány. Šlo o hotové nesmysly, nezjistitelné
na pozadí ostatních vykopávek. Jednou mně přinesl je-
den z pracovníků – Turek – malý zlomek kamenné
desky. Z obou stran byl popsán cizím písmem. Když

jsem si zlomek pozorně prohlédl, pochopil jsem, že z jedné strany je text napsán starohebrejsky a na druhé byly vytesány tři krátké nápisy ve třech různých jazycích. Dva z nich mi byly známé – starohebrejský a starořecký. Velmi se to podobalo Rosettské desce, s tím rozdílem, že jeden z krátkých textů nebyl z egyptských hieroglyfů, ale pro mě v neznámém jazyce. Od Turka jsem kámen koupil. Luštit jsem začal z dlouhého textu ve starohebrejštině. Bohužel, všechny zápisy byly silně poškozené, proto rozšířování vyžadovalo čas. Nakonec jsem hebrejský text přeložil. Obsah byl natolik zajímavý, že ho řeknu svými slovy pokud možno krátce a jednoduše:

V Atlantidě se narodil člověk, který uměl nazvat věci jejich pravými jmény. Když to udělal, Atlantida zahynula. Přečti ta jména...

Mnoho jsem přemýšlel nad přeloženým textem. Pro Žida je jméno Boha nevyslovitelné. Adam byl stvořen, aby pojmenoval věci, a tím aby se projevil stvořený svět. Ale Adam uměl vyslovit jen přibližná slova. Přikryl věci jen bederní rouškou, a svět jako celek – síť utkanou ze slov. Nazvat předmět jeho pravým jménem znamená vysvobodit energii, obsaženou v předmětu. Podobně se zřítí most, když vibrace vyvolaná po něm pochodující rotou vojáků rezonuje s vnitřní vibrací mostu. Pravé jméno nese energii ničící nazývaný předmět. Předmět nemizí, ale mění se ve světlo. Kam se ztrácí toto osvobozené světlo – to my nemůžeme vědět. Pravděpodobně se navrací do lůna Otce všeho bytí, v hledaný příbytek světla. Představil jsem si, jak se v okamžiku, proměňujíc se ve vzplanutí oslepujícího světla, ztrácí země Atlantidy, její kruhové, terčí podobné hlavní město a nebe nad ním. Pochopil jsem, že jeden z krátkých nápisů je psán v jazyku Atlantů a dva druhé obsahují tentýž text v jazyku řeckém a hebrejském. Pochopil jsem, že tento nápis napodobuje slova, která zničila Atlantidu a vynaložil jsem nemálo úsilí ve snaze přeložit je za použití textů druhých dvou jazyků. Podařilo se mi to. A takto tato strašná slova znějí v ruštině, samozřejmě přibližně:

Dyr bul ščyl
uběščur
skum
vy so bu
r l ez

Slova již nejsou nebezpečná. Jako bomba již podruhé nevybuchnou. Chvála Všemohoucímu, že dává lid-

stvu možnost hovořit různými jazyky. Stůl nazývám „stolem“ a vidím v něm jistou souvislost s tím, co nazývám „stěnou“. Ve „stole“ a „stěně“ vidím jejich obecnou prostorovou velikost, pevnost a současně překážku. Angličan říká stolu „table“ a nevidí souvislost se stěnou, kterou nazývá „wall“. Zdá se, že „stůl“ a „table“ jsou předměty různé. Každý národ žije ve světě vytvořeném vlastním jazykem a v tom je moudrost Tvůrce, chránícího svět před všeobecnou katastrofou. Je možné zničit svět existující v jazyce Atlantů, ale celý Svět je nezníčitelný. A to je důvod, mladíku, proč se obávám vašich básnických experimentů...

– Nevěřil jsem Učíteli, a dokonce jsem si zapsal ta cizí slova – v jeho překladu. Na jaře 1906 jsem končil školu, obdržel diplom a v létě téhož roku Učitel zemřel. A já nejenže jsem nepřestal se svými poetickými výzkumy, dokonce jsem se odvážil vytisknout slova, svěřená mi Učitelem, ve sborníku Pomáda, a vydávat je za svoje. Tak co, milý můj, zaplatíte dvacet rublů za vyprávění?...

Vytáhl jsem z peněženky fialový papír – poslední peníz – a podal ho Jelisejiči. Odcházel jsem od něho, narážeje do rohů v neosvětleném průjezdu, s pocitem, že mi navěšel bulíky na nos, jen aby mě připravil o veškerou hotovost. Přesto mně jeho vyprávění nešlo z mysli. Později jsem četl „Filosofii jmen“ od Alexeje Loseva a našel v ní mnoho společného s Jelisejičovou historikou. A co vy si o tom myslíte?...

Co jsem tehdy mohl odpovědět na otázku V. Z.? Pro nesl jsem nějaká obecná slova, poděkoval za zajímavou příhodu. Ale od té doby jsem přesvědčen o jednom: není dobré stavět město, které se z výšky ptačího pohledu podobá terči. Takové město se samozřejmě stane terčem – pro střely, koule, bomby, asteroidy.

(Z ruštiny přeložila Jitka Mahdalová.)

Gennadij Ajgi

Podzimní mlha

padají ptáci, listí odlétá na jih

Jan Satunovskij

* * *

Expresionismus – sionismus.

Impresionismus – sionismus.

Ale i v REALIZMU, chceme-li, odhalíme spojení s IZRAELEM.

Sergej Ryženkov

Rozhovor za zdí

(Svobodárna GPZ-1, Moskva, 1988)

Talam tyr karda bině
šaljun ker aberga tyk –
zem ker kalantar, mině
syčuk kosmonyr kardyk.
Žilja nok sverti bezanrak
inde kuravtar piganda,
kirly gorbačov. Zem ker živjak!
Zaně kadryn, inda bezanda.

(Poznámka autora: při čtení básně se doporučuje zlehka přiložit ke rtům dlaň pravé ruky. Pouze při slově „gorbačov“ se ústa odkryjí, aby zaznělo zřetelně)

(Z ruštiny přeložil Jakub Grombíř.)

Maxim Zonov

Z CYKLU BLÍZKÝ FALUS

(Věnováno doktoru Sigmundu Freudovi a jeho pohlaví)

Systém 65

Babičce je 65 –
Chodí pomalu,
Babičce je 65 –

Sedne si vedle a mlčí,
Babičce je 65 –
Dýchá ztěžka a páchne
Smaženou mrkví, vařenou cibulí a starou močí,
Čím budu páchnout já, až mi bude 65?
Ale dnes...

Natřásám si falus
Je tak blízko
(Nic není bližšího)

Věnováno půl decilitru

Půl deci portského a stále –
Přinášejí v koňakové skleničce dítě Kolumbových
otců,
Půl deci portského a stále –
Červenými slzami na skle modlí se: „Vem si mě“,
Půl deci portského a stále –
Krev plus slzy,
Pevný sen.
Raději se vzbudím a ...

Natřásám si falus,
Je tak blízko
(Nic není bližšího)

* * *

Nedívám se na televizi o úhlopříčce sedmdesát dva –
Není mi to zapotřebí,
Neposlouchám rádio o frekvenci FM/AM –
Nechci,
Nekoupil jsem si noviny barvy sněhu a špíny –
Nezajímá mě to!
Nechci!
Nepotřebuji!
Nezájem!

Raději...

Natřásám si falus
Je tak blízko
(Nic není bližšího)

Myšlenky při poslechu „The Doors“

No, dobře...

Kde je víno, které nám slíbili?

Hmmm...

Kde jsou ženy, jiné ženy, na které čekáme?

Hmmm...

Kde je tráva, moře, peníze?

Zase se na nás vykašlali, jako v 72ém é-é-m...

Radši si, Jime,

Natřásejme falus,

Vždyť je tak blízko

(Nic není bližšího)

(Z ruštiny přeložil Norbert Holub.)

J. K. Turkyně

MOJI MILOU ZACHVÁTIL HOŘE

ze prý máme Sodomu v komoře
však nedojmula tím sousedy v domě
neb náš byt je komorou v Sodomě

KOLEM MÉHO DOMU

rychle jezdí vlaky
jsou mi sympatický
neb já spěchám taky

jen zavážu si botku
a skočím pod lokotku

BUDHOVI ŽÁCI JSOU TISÍCKRÁT ZROZENI

tisíckrát koná se koloběh plazení
však nad mojí schopností závistí blednou
tisíckrát zemřel jsem – zrozen jsa jednou

INSPIRACI ŽIVOTA NÁS DVOU

kdysi sepsal Edgar Allan Poe
nad jehož dílem mne napadlo
že ty budeš jáma a já kyvadlo

V. J. Pavlovič

Slepá bába

Nevím, jak to vysvětlit, ale při hře na slepou bábu se mi v dětství dostavovaly problémy se zrakem, lze to říci i jinak: Při hře na slepou bábu jsem zjistil, že mám něco s očima.

Nedopatřením jsem zašel mezi děti na rychtu a tam se dostal do centra hry na slepou bábu...

Jak dál? Jít k oční, nebo se sám uzdravit rozvázáním šátku? Jak dál? Ale už je zřejmě pozdě na jakoukoli záchrannou akci, odehrává se děj jako když mě na nože berou. Oči zavázané, navíc se mě teď pokoušej kroutit s hlavou, poddávám se jim tedy raději rotací celého těla. V tom okamžiku už nevidím zhola nic. Nějak mi ten šátek hodně utáhly, oči mám zatlačené bolestivě doprostřed hlavy. Tlačí to tlačí, vnímám sklivec, leklé bělmo ještě citlivěji než žalud, na který jsem obzvlášť choulostivý. Navíc ještě ty střepy mi rozdírají mysl, šlapu po rozlámaných brýlích otáčen nepřebornými rukama v aréně harantů z ulice. Svěrací pásek na temnotu bezohledně pošramotil sklíčka přišel. A víčka přitisknuta nemilosrdným umělým hedvábím s přídavkem bavlny a dvacetiprocentního polyesteru, ach bože, jako na náměstí, kde vejbor zrušil optiku a zřídil nevkusnou konfekci. Chudáčkové moji, v prachu na zemi ve vás hamtám, moje drahé brejličky, zrušené cylindry, vykostěné obroučky, hůlky nastokrát polámané nenávratně vykloubené hokejky z pantů, co já si bez vás počnu. Šátek tlačí, jsem bezmocný, tisíce rukou, jak chobotnice do mě strká, prý abych ztratil orientaci, abych lépe tápal. Šátek je jak rezná rohožka pod víčky, vydržím to?, je ta tkáň na to stavěná?, to bude dvojitý monokl! Dvě kulatá propadliště, dá se jejich obsah do pořádku?, snad ještě někdy uvidím, snad mi to po rozvázání šátku nevyteče všechno jako nepotřebný hnůj. Takový hnůj je aspoň k něčemu dobrý, ale co se zbytky očí? Na žalobu nejsme v Americe, nezletilci se mnou zmítají beztréstně jak v právním vakuu. Pohlédnou mé oči ještě někdy do zrcadla, koupí mi maminka v Brandejse ještě někdy nové brejle? Zahraje ještě někdy moje duhovka duhovými barvami? Tohleto byl pech, lízt do kolektivu na slepou bábu. Vidím, že dětské hry jsou samy neduh. Kdy už ten nepřijemný okamžik skončí, a teď v něm ještě někoho najít, polapit holoubka. Pekelná čtvrthodinka anebo kolik, ale byla to věc-

nost. Sláva, první mírná úleva, iksruký nelítostný drak se rozprch do všech koutů atria na rychtě. První oddech, ale potácím se jako starej Pivoňka. Jako když jde starej Áda Pivoňka z hospody na rychtě. Po několika mátožných našlápnutích zaskřípe má duše nad drťou, štrkem, i íly mých okuliarí ako škrípu pod topánkami.

Poté co se má poloha stabilizovala, začínám se snažit uvědomit si, mám-li všech pět pohromadě. Zdá se, že ano. Že tedy bulvy nepronikly tak hluboko, jak se mi zdálo. Neprošly tedy ani zadní stěnou a mozek zůstal bez utisku. Horší je to z boku, uzel vyšel vazačům – potěmnikům na spánek a tlačí. Je ještě dvojitý. To je pnutí, a co jestli nátlak přidá časem na bolesti, co jestli se rána rozleží – na takové věci nestačím pomyslet ani každopádně, co z toho bude. Mám co dělat, abych se psychicky i fyzicky sebral – a abych k tomu ještě někoho hledal a šátral rukama kolem. To se radši chytну za hlavu a šátrám po bolístkách, šátek zatím na hlavě.

To je umění, oni mi zavážou oči a potom si začnou hrát na schovávanou, to je mi nekalá soutěž. Chytну se raději za hlavu, hlavní tah tkané obrouče si prsty přenesu na nadoční lebeční oblouky a zraku mírně odlehčím, třebaže vyprostit zrak úplně si zatím ještě netroufnu. Však si to také vyslechnu, pokřik se na mě snese ze všech stran: Nech toho, nešvindluj. Obhájím se mírnými zdravotními problémy, abych nepůsobil jako oukropeček, cizím slovem cimprlich – vydríduch. Nebo je lepší vydríduch cimprlich? Odvážím se jim tedy se sebezapřením vlézt do prdele: začnu rukama šátrat. Začne nerovný souboj na dvorku rychty. Já jsem si to nevymyslel, proč jsem tam já mezi ně lez. Bohužel v Čelákovících na rychtě není už žádná hospoda, možná bych tak natrefil na nějakého opilce a následkem takové komické situace by mi snad uznali bod, přinejhorším bych si narychlo na okamžik strhnul šátek, prokouk, od stisku odpočal a podruhé si jej nenechal tak napevno utáhnout anebo, což by bylo úplně nejlepší, by se na nás ochlasta rozeřval, děti by dostaly strach a hru by zakázal. Bohužel nic takového se očekávat nedalo. Musel jsem se sám snažit, aby vzniklo vysvobození (přišlo). To je doba. Vidím, že několika-sekundový doubek, dobu, doubku, roztahuji do neko-nečna. Pim, narazil jsem na opravdový doubek na dvorku rychty. Neuznali mi to, bejci, musím hledět hledat dál. Tak pojďte už někdo mi do rány, maskote jako maskote.

...už vůbec nevím co znamenají ta slova „maskote“, je to napsané alespoň pět let zpátky, moc to tam nesedí, co?

A toto následující se musí vymazat celé, dle mého soudu je to blbost, co říkáš, Pavle?

Tak toto byl rozvinutý nápad, jak jsem vždy při hře na slepou bábu pocítoval zrakové problémy. Je věrohodný, mám v něm pokračovat, mám si vymejšlet, jak po půlhodině konečně někoho chytну a sám začnu druhým dělat dryje, což se stávalo vskutku vyjimečně, anebo nechytну nikoho a oni mě tam přinutěj bejt přes noc a ráno si mě přijdou zkontrolovat, a jak mi sundání šátku v noci nepomůže. Toť otázka. Nevěřím tomu, všechno je hra, umělá vymyšlená hra – samozřejmě s tím rozdílem, že když si hraju, je to živé, opravdové a původní, to zase by ale na papíře nikdo nic nepochopil, to by bylo zase jen transcendentně pochopitelné, tak co s tím? Brýle pochopitelně nedošly újmy, s těma mě maminka ven vůbec nepouštěla, když věděla, co se tam mezi dětma děje. A byly to kostěné brýle na tupozrakost, půl na pravé jedna na levé oko, vypadal jsem v nich jako zasmušilý černokněžník vědy, takový jsem měl v nich znalý výraz, bohužel v dětech budící dojem nejjednoduššího a přímočarého předurčení k zařazení za otloukánka. Vždycky jsem byl za toho jednoho z deseti, kterej to měl předem těžký, takzvaně spočítaný. Jakkpak potom může mít člověk rád svět? Divím se sám sobě, proto mě maminka ven vlastně nepouštěla a držela raději doma. Byla prozřelá, né jako já při hře na slepou bábu.

Gerhard Jaschke

* * *

Vraj všetko stavia do svetla pochybností, aby napokon aj sám seba postavil do svetla pochybností, nazval sa kritickým duchom, pričom všetko, čo sa ho týkalo, postavil na hlavu, aby sa naostatok sám postavil na hlavu. To presvedčí každého, skonštatoval sebaisto. No čím dlhšie premýšľal o práve skonštatovanom, dochádzal k presvedčeniu, že aj už raz spochybnené a na hlavu postavené ho nemôže bezo zvyšku presvedčiť. To by človeku muselo napadnúť čosi presvedčivejšie než to dosvetlapochybnostistavanie a nahlavustavanie, všetko a každého, čiže aj seba.

* * *

Visím len na vlásku.
Ostatným to nie je nápadné. Visím len na tenkom vlásku. Vôbec to nie je ostatným nápadné. A tak tu visím vo vzduchu na celkom celkom tenkom vlásku. Myslíte si, že je to ostatným nápadné? Visím len na tenkom vlásku, ale ostatným to vonkoncom nie je nápadné. Môžem robiť, čo chcem. Ja visím, pozrite sa, ja! Ale ostatným to nie je nápadné. Napokon, veď ja tiež nevidím, že oni visia. Veď ja vidím len to, že sám visím, a že ostatní to nevidia, že to ostatným nie je nápadné. A možno to vidia, no nedávajú najavo. Že vidím, ako visia, no tvárim sa, akoby mi to vôbec nebolo nápadné. Pravdepodobne je to tak. Pravdepodobne áno. Ale dá sa z toho vyjsť? Dá sa, pýtam sa Vás. Visím na tenkom vlásku. Vy o tom viete. Medzičasom by ste o tom mali vedieť. Visím na tenkom vlásku. Aj Vy. A tu odrazu dôjde k niečomu ako výmena myšlienok na spôsob: „Ako sa Vám visí?“ „Ach tak“, „Ale choďte“, „Už dve hodiny“, „To musí byť strašné“, „Na to sa nedá pozerat“, „A to človek vydrží?“, „Čo hovoria susedia,

domáci lekár?“, „Aha, ten Vás vyradil. Možno Vás len preradil, vymenil“, „Aký je vzduch tam hore?“ „Riedky ako to vlákno?“, „Čoskoro sa pretrhne? Nie?“, „Vy máte nervy ako zo železa“, „Ja ešte stále visím“, „Aj Vy?“, „Ďakujem za opýtanie“, „Ako vidíte“, „Ujde to“, „Už som sa mal aj lepšie“, „Ďakujem, dobre“, „S nikým by som nemenil“, „Visí sa mi znamenite“, „Ďakujem“.

Werner Herbst

1

na hlinených nohách dupe hore-dolu
na hlinených nohách na hlinených nohách
dupe svetom
a vychytí sa do vesmíru
na hlinených nohách
kam vkročí tam už nič nerastie
kam vkročí v mene svojej slobody
na hlinených nohách
ľudia umierajú hladom
každodenne 100000 ľudí umiera hladom
a každých 10 sekúnd nejaké dieťa
21 22 23 24 25 26 27 29 a je po všetkom

2

alebo
náhodou zostane nažive
osprostené a utrápené
ustavičným hladovaním
skrátka skape neskôr
no sú rebríky ba aj výťahy
dokonca paternoster:
a ide sa nahor a nadol
nahor a nadol
nahor a nadol
nahor a nadol

do zadku zo zadku
ale
smieť zostať v zadku je nádherné

3

teplo útulne pohodlne
čertovsky dobre sa tu možno zariadiť
čo sem natečie
vystačí do budúcej zimy;
pravdepodobne
milý strašiak ostaň aký si
milý strašiak
milujeme ťa
milý strašiak
zbožňujeme ťa
na hlinených nohách dupe hore-dolu
na hlinených nohách na hlinených nohách
so svojim hrejúcim konečníkom
je ako otec
prísny ale spravodlivý rýchlo hnevom vzkypí
na hlinených nohách
trocha urazený
na hlinených nohách
vždy plný svojej lásky

4

otec vie
čo sa patrí
otec vie
čo treba urobiť
otec vie
čo potrebuješ čo potrebujem
otec vie
kto krivdí a komu sa deje krivda
otec vždy vie
čo je
skutočná povera
oco sa jednostaj odvdáčuje poslušným
jednostaj oco ľutuje
keď musí niekoho potrestať

5

vy to žiaľ potrebujete pri svojej výchove
máte byť predsa ako ja
to vypichávanie očí
vešanie
elektrické kreslo

škrtenie topenie
garotu klietku
kastrovanie
pochovávanie zaživa
honbu na ľudí
pokusy na ľuďoch
narážanie na koly
celu na státie
podchladenie spálenie
zauchá
všetko čo robím tebe
bolí ma práve tak ako teba

6

ďakujem milý otec
veď chcem byť predsa taký ako ty
na hlinených nohách dupe hore-dolu
na hlinených nohách na hlinených nohách
so svojou rečou pre svet
so svojim tovarom pre svet
so svojim umením pre svet
so svojim posolstvom pre svet
so svojim konaním pre svet
dupe hore-dolu a všetko rozdupe
a pohltí
a užije a zneužije a znesvätí
pôdu vodu vzduch
na hlinených nohách dupe hore-dolu
na hlinených nohách
to bude vpád
to bude náraz
to bude pustošenie
a my uprostred

(Z němčiny preložil Marián Hatala.)

Gerhard Ruiss

osamelý vrchol

koľko
námahy to veru stálo
sediť tu

a
nepoddať sa
želaniu
a neoddať sa
extrémnemu horolezectvu
či extrémnym túram

úsilie
extrémneho prekonávania
bez vrchu
nikto neocení.

ako najľahšie natrafiť na pravcových extrémistov

bolo by lepšie
teraz nič nehovoriť
nanajvýš by im to
pridalo na význame
ktorý nemajú

bolo by lepšie
teraz nič nehovoriť
to by im pomohlo
získať už len väčšiu
návštevnosť

bolo by lepšie
teraz nič nehovoriť
mohlo by to zanechať
nesprávny dojem

bolo by lepšie
teraz nič nehovoriť
to by sa mohlo použiť
proti nim.

z jej najlepšej strany

všetci jej zízajú na prsia a na zadok
alebo nanajvýš na nohy
ale nikto si nevšímne predkolenia
pritom má tie najkrajšie
predkolenia
(na svete

všetci spozorujú
každý jej pohľad neupretý do
zeme
ale nikto si nevšímne nos
pritom má najkrajší nos na svete

všetci si myslia
že niet dôvod
padnúť pred ňou na kolená
pritom vie tak rýchlo striedať
ako žiadna iná
(holeň

pokus na sebe

nenapísaná báseň
sa začína
a nekončí
medzitým nemá
čo povedať
iba leží tomu
čo ju chce napísať
dlho nepochopená
v žalúdku.

Christian Loidl

pred gazdovským domom

pred gazdovským domom
sedí stará žena
pozdravím:
„pekný deň!“
„ja vám nerozumiem“
„pekný deň!“

„ja vám nerozumiem“
ukážem na slnko
„pekný deň!“
povie
„a pokojný“

JEDEN POZNÁ VŠETKO PO
MENE
kde ten je, všetko mlčí.
svet zo starého dreva na sane.

jednu noc spať a
dom viac nestojí.

nebo a hviezdy sú
zvieracou kožou, a ty na nej
ležiš, k reči
zrozený.

NA SLNKU
čas ostane
sediť

na starej drevenej
lavičke, s vystretými
nohami

dávajúc pozor
na klobúk
vedľa

za zavretými
očami v
krvavo oranžovom hájiku

úder na viečka:

chcem byť najlenivejším
zo všetkých

drozd v tieni
čo vrhá noha lavičky v parku

v zelenom trblete
črepov.

Peter Henisch

staré porekadlo po novom

Som
netreba hovoriť
kto

Prichádzam
nemám sa pýtať
odkiaľ

Kráčam
oni sa už postarajú
kam

Kladú veľký dôraz
aby som bol neprestajne
veselý

fabrika na konzervy

Stále ten istý pohyb / ten istý grif
Koľko ráz za hodinu
za deň
za týždeň
za mesiac

Stále ten istý grif / ten istý pohyb
Koľko ráz za rok
koľko ráz za desaťročie
za život

Ráno
ráno
ňa električka odvezie
ďaleko od teba
no večer
zas nie naspäť

Stále ten istý pohyb / ten istý grif
Až do večera
až do
víkendy už iba
Stále ten istý grif / ten istý pohyb
Až do

dovolenky už iba
do dôchodku

Načúvaj mužovi pri bežiacom páse
počúvaj keď vraví:
Jediná moja zábava je
že občas
do konzerv napľujem
než ich zavriem ...

Načúvaj mužovi pri bežiacom páse
počúvaj keď vraví:
... potom sa teším
že niekto iný to zozerie
ale možno ja sám

O. P. Zier

Šťastne premeškaná pocta tomu, kto prehral, idyla

Ja, tak sťažka
pripnutý na tvoju hrud',
nedokážem ťa
vyznamenať (a
dokonca so slnkom
opreteký
pokojne klesáme) ...

Banálna otázka na začiatku básne

*(možno získať v stánku so
suvenírmi)*

Naozaj už nebude možné nikoho
spoznať, keď
všetci sa tvrdošijne
preoblečú za tých, kými
skutočne sú?

ČASTO
sa mi v polospánku
prisnijú

najlepšie myšlienky, ktoré
si zapisujem
rozospatý.

Od istého času
sa mi s nimi
sníva

aj to, že si ich
zapisujem
rozospatý.

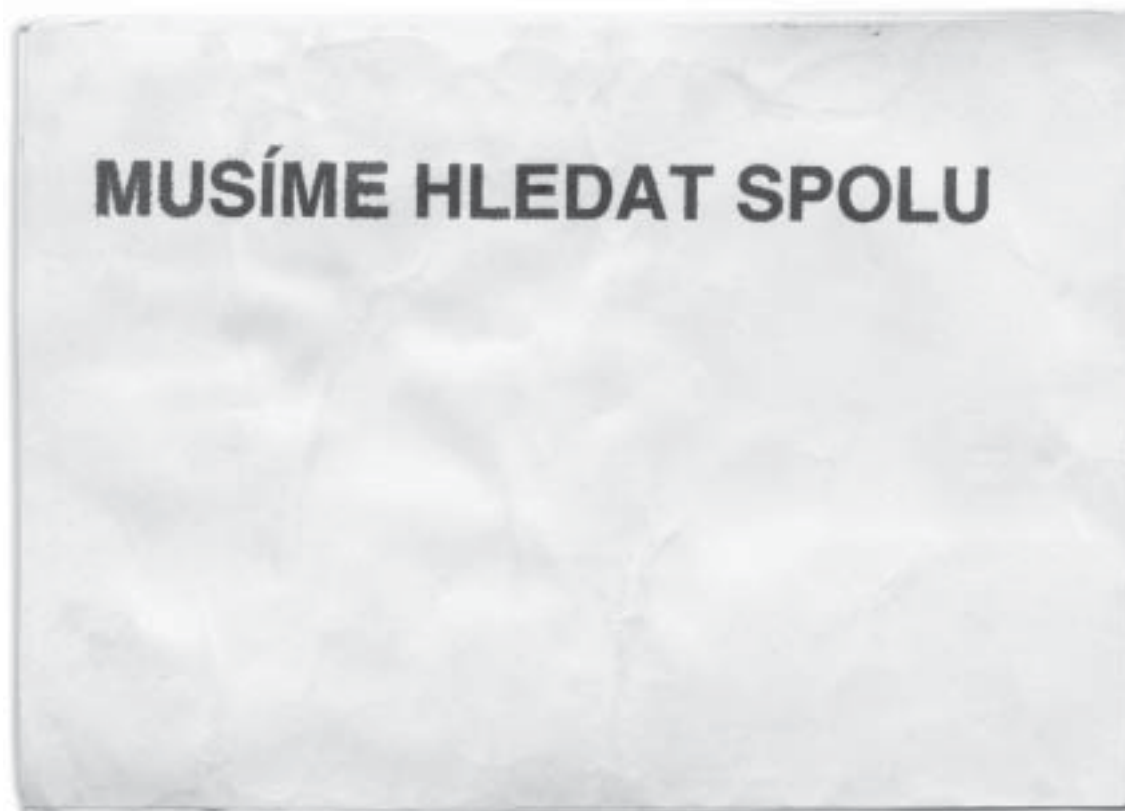
Písanie spanie na pol žrde

Vždy keď sa nám
minie ten
dlhý dych na krátke
básne,

s prvotriednym
mlčaním
nastúpime na predok
dňa a vieme,
že

sa v nás kotvy už
dvíhajú,
z
temnôt
potopených viet.

*(Z němčiny preložil Marián
Hatala.)*

Preissenkung!
Sie sparen DM 10,-
Der Lustmacher mit
den dicken Kitzelnoppen

Bull-Power

Vibrator mit Netzanschluß
(220 V) und Reizregler.
Prall und biegsam, mit
weicher, gebürsteter Latex-
haut. 4 Meter Kabel sorgen
für die nötige Bewegung-
sfreiheit. Vorher DM 79,-
Best.-Nr. 550043 DM 69,-

SCUSAMI, DOLORES,
MA NON POTEVO FA-
RE DIVERSAMENTE.

CLINIC

7x1h

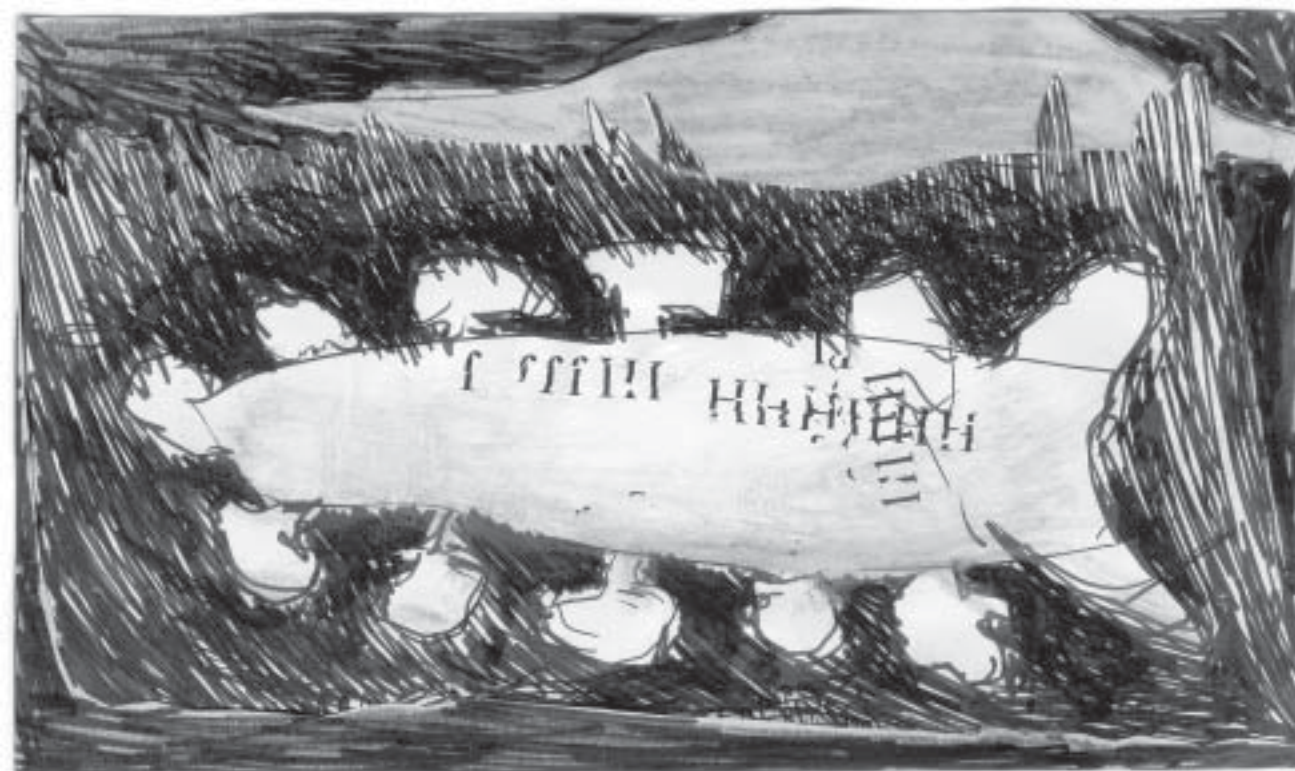
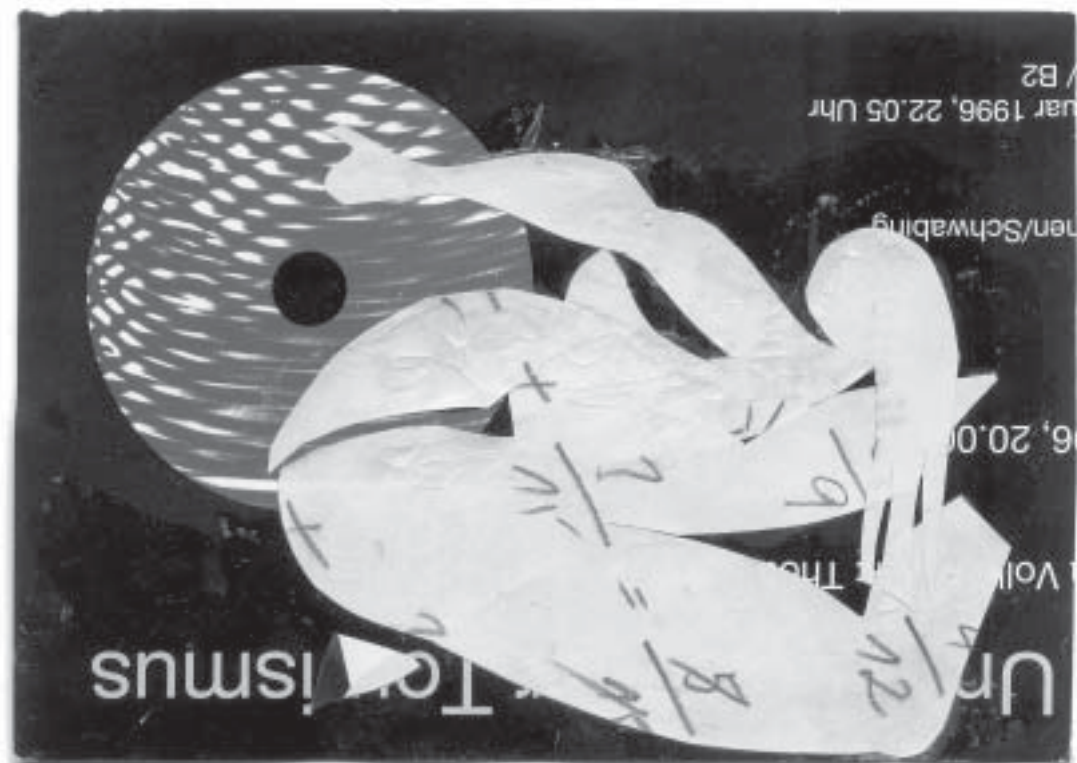
21 000 CZK

UMÍTE ZÁROVEŇ
ŽONGLOVAT VYTAHANÝM
SVETREM, KVĚTOVANOU
KRAVATOU A COPÁNKEM?

29,95

39,95

PŘÍMÝ PŘENOS

Antonín Mareš

Paní Čmeláková

Paní Čmeláková byla plnoštíhlá, 36letá, já štíhlý, 19letý. Paní Čmeláková byla Zuzana a měla dceru Zuzanku, asi jedenáctiletou, ta spávala za plentou. Paní Čmeláková byla zdravotní sestra v Ulmské nemocnici, pod střechem měla pokojík. Paní Čmelákovou nejprve souložil Harald. Harald Jooš. Štíhlý, snědý Šváb, podobal se vzhledem knižnědobrodružnému Indovi. Dlouhý nos, chřípí se mu nadýmalo, vzdouvalo, když kouřil, něco vysvětloval, důležitě mluvil, chvělo. V době masopustní, již se na jihu Německa říká *Fasching*, chodil v bílé fiži-košili, velkém černém širáku. Vypadal pak ne jako Ind, nýbrž jako flamengový Španěl. To se ženám určitě líbilo. Pamatuji si, jak mi to bývalo trapné. Ale líbilo se.

S paní Čmelákovou jsem Haralda seznámil já. Pak, jednou po jakémsi flámu, jsme se rozloučili, já šel, Harald doprovodil paní Čmelákovou do nemocnice. Někde pak v nemocničním parku si sedli na schody... a Harald mi na druhý den sdělil, že mu paní Čmeláková tam na schodech *einen runtergeholt hat*. Nevěděl jsem, co to znamená, a tak mi to Harald vysvětlil. Pozoroval jsem se závistivým zájmem, jak se mu zachvělo krátce zase to chřípí. To bych býval byl rád taky uměl.

Harald souložil paní Čmelákovou při rádiu, já spal na lehátku, dcerka za plentou. Tranzistorák hraje, třeba čarlston, Harald šeptá vroucně, tulí se mezi pevná stehna české zdravotní sestry z Prahy, která mu také proto zajisté nerozuměla, jelikož byla teprve v emigraci krátce, svítí mu zadek, jinak celý je opálený, na paní Čmelákové svinutý jako had, svítivá jeho prdel do rytmu vklíněná mezi bílé maso stehna. K tomu hrálo rádijko. Harald šeptá švábsky, což se hodí, jelikož švábština je šišlavá.

Paní Čmelákové vůbec nevadí souložit ve vzdálenosti pouhého jedenapůl metru od třetí osoby, jen tak za stolem. Ta třetí osoba, to jsem já, natažený na kempinkovém lehátku, předstírající spaní, ve tmě. Soulož je to vcelku tichá, nevím, či se paní Čmeláková stydí, anebo je tak vzrušená, že ani vzdychat nemůže. Třeba se kouše do rtů.

Po čase se paní Čmeláková Haraldovi omrzela, a tak Harald pravil, že nyní *will zase junges Fleisch*. Tomu

paní Čmeláková rozuměla, načež optala se výsměšně: *Tak to on řekl mladé maso, jo?! A to jo?!* protáhla tak napůl ironicky, výsměšně: *Jóó? Jo*, pomyslel jsem si své, ale mlčel.

Pak jsem přespával u paní Čmelákové já. Ale skutečně zpočátku pouze přespával. Buďto jsme byli spolu na pivě, nebo na koncertě, někdy i tancovat, chodili do kina. Až jednou večer, to už dcerka Zuzanka spala zase za plentou – až o mnoho let později mi často přišlo na mysl, jestli vůbec tenkrát dcerka Zuzanka vlastně pokaždé spala, zda ve svých 11 tedy letech spíše nespala, a né že spala, jako i já tehdy nespál, a ne že spal, jestli nenaslouchala, uší, a to ostatní taky, našpicované, nu ať, co se v mládí naučíš, později jako když najdeš, jako já sebe sám –, a tehdy, když tedy dcerka Zuzanka spala si zase jednou za plentou, jsem paní Čmelákovou políbil na ústa.

Voněla chloroformem, pravila s úsměvem, že když dělá dietu, tak že tak chutná. Musel jsem ji levou rukou chytit za prs, chvílku jsem ji držel, nehybně, byl trochu zapoceny či nakrémovaný, řekla že ne, že ne, spát se mnou ještě nechtěla. Pak zhasla. A pak zase jednou v noci, měli jsme trochu popito, se moje předsevzetí uskutečnilo. Samo od sebe jaksi.

Toto předsevzetí bylo asi tak půl roku staré, to když jednou přišla paní Čmeláková navštívit mou matku, a ta nebyla doma, tak odcházela zdravotní sestra Čmeláková s nepořízenou po chodníku, já se na ni díval z přízemního okna svého pokoje, pozoroval její smyslně se pohupující zadek, silná lýtka, krocení stehna.

Ten večer přilehla si konečně ke mně oblečená již pouze do noční košile, kalhotky si před tím stáhla ve stoje, položila, tehdy ještě, na opěradlo křesla, zhasla, přilehla, uchopila mne a jala se ihned šeptat, *ach bože, jak je to krásné*. Nevím, co se jí na tom mohlo tak líbit, nebyl jsem si jist, že to bylo zrovna to, co jsem s ní dělal. Já si totiž umanu, že ji trochu, chá chá, v mých, prosím pěkně, 19 letech, podráždím, šestatřicetiletou zdravotní sestru z Prahy, prosím vás, já, pěkně si ji, zelenáč, ale s představivostí, podráždím. Sevřel jí stehna k sobě svými vši silou, souložil ji nejprve v této sevřené pozici, tuto záležitost jsem si totiž kdysi vymyslel, nebyl si ale jist, je-li je to ta pravá záležitost, teprve později se roztáhla.

Rozšeptala se tedy, jak je to krásné, ale já si při tom myslel, že je spíše vzrušená tím, že jsem, jak si myslela, vzrušený já. Nebyl jsem moc.

Ráda se mě v posteli pak ptávala, co se prý mnou dělávala Svatava, ještě v Čechách, když jsem s ní chodil, s mou první ženou v mém životě vůbec. *Já Ti nahradím Svatavu, ano?* ptala se vibrujícím hlasem láskyplné matky a trvala na tom. *Dělala ti to taky Svatava?* otázala se, sedla si mi mezi nohy, přiklonila se, začala mi líbat úd. Skutečně jen líbat, neb si nebyla jista. Odpověděl jsem bystře: *Ano, to mi taky dělala...* i když mi to Svatava ve svých sedmnácti samozřejmě nedělala, protože to ani dělat neuměla.

Paní Čmeláková přeměnila levačku v pevnou pěst, pravým ukazovákem jala se čistit, snad flek na rukávu asi, ale přejemně, přidala pohyblivou manžetu, dělala rty a jazykem nahoru a dolů, kolem dokola. Takový zdravotní umný stroj. Pak si mne uložila mezi prsy.

To po mně chtěl vždycky můj manžel..., řekla zadýchaně, aniž by mne to bylo napadlo, když byl konec, a já byl obalený, a ona měla plnou pusou slin. Snad chtěla slyšet, jak vydechnu, že to přeci po ní chci také. Ale jak jsem býval byl mohl, když jsem to doposud neznal. Chvilku bylo ticho.

Možné také je představit si, že naše tehdejší souložení bylo kompenzací dvou minulostí, tehdy jednou pro vždy vložených, sice rozdílných, nuž ale nyní věčných závorek. Z mé strany na rozloučenou: se všemi dívkami Moravy, Čech a případně Slovenska, navždy. Paní Čmeláková chtěla naopak stát se reprezentantkou Československa, symbolem slovanské matky. Velká bohyně Česká Kunda stojí na zápraží a šeptá smyslně báseň *Láskyplně. Láskyplně, líbezným dlouhým zpoza zápraží, matka se s dětmi pohledem loučí*.

Myslím dnes, že někdy zcela postačí představit si, že někdo, s kým zrovna jsme sami, si myslí něco úplně jiného. Že ten druhý je asi sám se sebou, a vůbec ne vlastně se mnou. A když se tomu druhému nakonec podaří zahrát si veškerou duší svou tu roli ve filmu, jenž běží mu v jeho hlavě vlastní, pak oba, dotýčný a já, na okamžik přestáváme dělit realitu a sen. Můžeme se chvíličku bát, smát a plakat, alespoň na chvílinku maličkou. Otevřela se nám brána svobody nesmírné, a my hrajeme si na vojáky, na doktora, a smíme i na okamžik zapomenout, kdo ve skutečnosti jsme. Někteří to umí.

Paní Čmeláková se totiž styděla. Milovat se chtěla jen při zhasnutém světle. Připadala si tlustá, snad prsy že jí visí, břicho že má. Jednou odpoledne, když už jsme souložili potřetí, sedla na mě, položila mi na obličej

polštářek takový, abych na ní neviděl, jaké má faldy kolem beder, jak hnědé má prsní dvorce krabaté, ovšem jen po chvílce svlékla si už rázným mávnutím župan, pak rozepnula podprsenku, polštář mi dávno spadl z obličeje na zem, těžké prsy namísto polštářku přitlačila, v tuto chvíli, na vrcholu svého vzrušení, stala se sama sebou, a zapomněla na svůj život, který si o sobě vymyslela, i když často s pilnou pomocí druhých. Rozpršela se. I optal jsem se: *A kalhotky, Zuzanko, bys pro mne neměla?*

Přijela ji navštívit později přítelkyně z Prahy. Stejněho věku. Lékařka. Ta prý byla, jak si ženy mezi sebou rády sdělují, na mladý kluky. To jsem se ale dozvěděl až pak. V Ulmské nemocnici dělala nějakou takovou práci lékařskou, tehdy v létě '69 to ještě šlo. Nemocnice jí platila malý pokojík, v penzionu kousek za nemocnicí. Jednou jsme ji s paní Čmelákovou šli navštívit. Lékařka měla nad umývadlem nataženou šňůru, a na ní pověšeno asi patero kalhotek. Právě si je vyprala, mokré ještě kapaly.

Později – paní Čmeláková si pak s onou lékařkou psávala, lékařka už byla zase zpátky v Praze – mi paní Čmeláková četla lékařčin dopis, ve kterém dotyčná psala, že to sice nevadí, že spolu spíme, *ty, Zuzanko a Toša* – jak asi byla lékařka vzrušená, při psaní té věty –, *ale aby se jenom do Tebe, Zuzanko, Toša nakonec ještě pak nezamiloval...* Smáli jsme se tomu. Paní Čmeláková seděla na gauči, v bílém nemocničním plášti a modré halence, voněla škrobem, já měl předlouhé vlasy, až po ramena.

Dnes už nevím, zdali se rozesmála Zuzana Čmeláková, protože jsem se začal smát já, a jí to přišlo líto, že se směji možnosti, že bych se býval mohl do paní Čmelákové byl zamilovat. Skutečně nevím, kdo z nás dvou se rozesmál první. Či zda byla důvodem jejího smíchu vlastně úleva, že lékařka napsala to, co ona si netroufla říct nahlas, protože by se taky klidně bývala byla mohla rozplakat.

To by ovšem zase ale nebyla žádná tak velká tragédie: sled uvolňování a stahování obličejových svalů by se byl pouze obrátil. A tak jsme se smáli.

Když dočetla dopis, pravila paní Čmeláková: *A ty ses jí určitě líbil taky!*

Naposledy jsem ji navštívil pak na Silvestra: vracel jsem se domů nějak kolem druhé hodiny ranní, stávil

se. Zaklepal, vstoupil ihned. V televizi dozníval Silvestr 1969–1970. Dcera Zuzanka už měla přítele, seděli u stolu, paní Čmeláková byla přiočila.

Co pro Tebe mohu udělat? ptala se slavnostním hlasem nového roku, *Tošo, všechno nejlepší do Nového roku, copak bys chtěl?* a udělala vlnovité lákavé rty, a já stál, a chtěl si vybavit, jak jí skapávaly sliny, ale nešlo to.

Nic vlastně, odpověděl jsem.

Na stole stála nedopitá láhev whisky. Trošku jsem pak ještě poseděl, přemýšlel, ale pak raději odešel. Dnes spíše vzpomínám na ty kalhotky oné lékařky rozvěšené nad umyvadlem. Nereprezentovaly Československo, byly pouze mezinárodní. Promarnil jsem příležitost.

Adam Suchý

Milování v malém bytě

Můj mozek přijímá
rytmické klapoty
však nad tvým sténáním
činí mi drahoty

Proč, když tě milá má
miluji zezadu
tříští se rozkoš tvá
vepředu o bradu?

Útrpné poskytování

Kdo jen se odváží
řici mé rozmilé
že více lásky chci
při jízdě spanilé?

Jezdím v ní sem a tam
(to není žaloba)
však řvu a cloumám se
tak nějak za oba

Marcela Pátková

Abych

Některé tvé cévy se mi zapletly
pod horní žebra levé strany
těla.

Co dělat, trhat je nebudu.

Matka mě vedla k tomu,
abych se chovala ke všem *věcem*
s úctou.

Kolikrát

Když po mužích nezůstane stopa
a po ženách ano,
vypovídá to spíše o neodvaze,
než o touze přijmout.

Kolikrát Veronika prala ve studené vodě?

K fotografii Františka Drtikola

Napjatá struna ženského těla.
Hrál na ni.
Ponejprv zlehka, pak krvesmilně
až plakala,
tam v podbříšku,
pod pupíkem. Až se chvěla,
posouložená
a měla oči víc než zavřené
a bradavky
místo očí.
A jemná kůže bílá stehenní
níž ke kotníkům se ztrácela v stín
zas znovu v onom toužení,
rozřata do X do Y.
Kost kosti určující tvar,
žebra vzedmutou krajinou
bolesti a oddanosti...
Pár tikajících minut
vzdoru.

Rišo Kitta

Dekonštrukcia prípadu

Prežil som
pád z lešenia.
Každopádne krásne leto.
Mal som byť
na mieste mŕtvy. Duchovia svätí
by mi dali
hrali by
na hrdzavých trúbkach
odrhovačku What a wonderful.
Ja som to prežil.
A teraz sa bojím ďalšieho leta,
že nebude krásne.
Ale o pár luxov luxusnejšie,
o pár divošiek
divokejšie,
krajšie.
Asi to neprežijem.

Keby si vedela

Ako si vyrástla.
A ako krásne ti pristanú
tie detské hriechy...
... že sa nevypíškaš pred spaním,
že sa modlíš k niekomu kto už nie je
tvoj
strašný anjelič,
že mu obmývaš lýtka
svojou zaslzenou hrivou,
že pod dekou cítiš neznámu značku parfému,
že skrývaš pred svetom veľkých
písmenká lásky
v chĺpkatej obálke?
Vedela by si keby...
Ale je ťa viac menej viac,
cválaš vysoko
nad manéžou, kašeš na slepých divákov.

Štvrté nočné obdobie

(pod obraz nie v obraze)

Po snehu príde čierna
duša
apokalyptická
jar
nekonečne krátka
cez zadné vrátka poeticky zavřzga.

Prikvitne
a niekomu zazvoní.

Vonia zas
na kvietkovanom gauči,
rozložená
tmou
z mŕtvej lampičky
znudené samičky zívajú prázdnotou.

Takto si teda poslednú
tohtojarnú apokalypsu (ne)predstavujem

obraz je vyladený
komu to vlastne zvoní?
pýtam sa
slušne
nacenganý týmto životom
prepínam
škúlim
na druhý kanál

Petr Odehnal

Uhnízdění

Kolem kostela bývaly
letokruhy hřbitova.
Pavučina.

Když začal stínit
chalupám, škole i faře,
sřáli jej.

Kerchov nový
(jak se říkalo v půli 17. století)
lapá do sítě
rovnoběžných cest
a kolmic
chodníků.

Tkadlec

Stavy klobouckých soukeníků
klapaly v rytmu
Byl tu čert? Byl, byl.
Dávno-li? Včil, včil.

Zatímco on
se ohlížel po opuštěné valše,
prosoloval si vous
a přitláčel nové a nové útky:
Sám jsem tu zbyl.
Zbyl.

Číslo popisné 63

Nikdy jsem nedělal na poli,
ani kolem dobytka.

Ale ve stodole, na sýpce
a v chlévě
jsem byl doma.

U babičky.

Balada

Pradědův starší bratr Jan,
kterému se už pětkrát prodloužil život
o prémii přestupného roku,
usnul v úvoze.
Nad hlavou dno sklenice,
březnový měsíc.

Stromy se shýbají,
jako by si jen potřebovaly překontrolovat
tkaničky kořání.
Jako by se jich to netýkalo.

Cestou přešel vůz

Stodola

Na prknech
gramofonové desky,
ampliony letokruhů
se soustřednou kresbou zvuku.

Na trámech
eputy i balady
čtené
od středu ven,
shora dolů...

Terče. V jejich těžišťích
jsem viděl snědé Turkey
na nízkých konících.
Třefoval jsem ty pohany,
kteří kdysi několikrát vyplenili město,
šípý
přímo do řiti.

Ze Sůkenické

pohled na Karlovicko
pod námi
hejno hmotné horské havěti
s těly mohutných třetihorních ryb

pásky smrků na hřebenech
jak paměť hřbetních ploutví

Jakub Grombář

Dřevo

Řezali jsme dřevo
Zatím
Ve stínu králíkárný
Čtyřlitrůvka od okurek
Plná slivovice
V ní ponořený žufánek
Kdo chce si nabere
Zubaté slunko
Na zubech pily
„Díval ses včera na Miss?“
„No ta má hubu jak pytel na hady!“
Zasměju se do žufánku
Tři staří mládenci
Celé odpoledne
Řezali jsme dřevo

Skleněná louka

Jen málokdo schází
Čítačky a vyčítačky
Básníci ve frontě
Na záchod na pavlači
Vyfouknout dým k nebi
Úplněk sarkastický
Jako Kritická příloha

Fakulta

Profesor je nelida
Ptá se, kdo byl Derrida
Studentka si kouše nehty
A nabírá do pláče
Proč se trohl starý neptá
Radši, kdo byl Versace...

* * *

a babiččin pohřeb znovu
krájí cibulku
chrámové věže

od té doby si musím sám
několika tahy nože vyšít
na chleba s máslem
károvanou mříž

a budu tak i synovi

Kostel

Zkameněl anděl. Obrostl.
U vchodu zívají
jeho dřevěná křídla,
příříznutá břichatou dvoumužnou pilou,
možná samotným Ješkem z Klobúku.
Už nám neodletí.

Srdce všech,
s nimiž se tu kdy zbylí loučili,
rozezněla zvon.

Únor

Hladová zima
Její obnažené mrázné zuby
se blýskavě střechýlí ke každé chalupě
Po špičácích pomalu stékají sliny

Políčila si

Ze rzivých střech zřídka
skane i kousek krve
(na sklovině uvízne
jak zrnko máku)

Ujídá ptákům

Některý ze zubů tu a tam
nevydrží napětí
a naprázdno sklapne –

Milan Hrabal

Hemza a Hemzina

(Pohraniční romance)

Krupiér ho stáhnul o poslední kilčo. Bída až na kost. Stará ho zabí.

Vyšel jako lůna na podmalovaným nebi a nadechl se povětrí. Přes park nepůjde, je plný hekajících dvojic. A seběhl úzkou uličkou rovnou do pravěku.

Na lavičce tam seděla Metuzalem – zosobněně šlapčí dějiny města. Pozvala ho zadara, ale on mávl rukou. Jako když zahraješ na spinet. Zacinkalo to souhlasně. Z borového přitímlí vystoupil Homouškomouš.

To už neříkám nic, odplivl a snažil se doběhnout k mostu. Tři snědí mu zastoupili cestu obnaženými dýkami: „Naval prachy!“

„Nebo aspoň cigáro!“ dodal holohlavej.

Rozřízli mu oba rukávy, k tomu šlic na zadku. „Záloha pro příště. Jasný?“

Zatracená Hemzina, jak mohla vědět, že půjdu zrovna tudy? Kdepak vona – já zabím ju. Taková hustá, vydatná noc. Jako stvořená zbavit se toho strašidla.

Voněla laciným parfémem. Ošplouchl se vlažnou sprchou a zalehl. Uvidíme ráno.

Viděl. Na stole hrnek horkého čaje, chleba s máslem a dvěma vejcaty, v pytlíku svačina do šichty. A strašidlo?

V nový halence a elastákách vypadala docela sexy. Mihla se dvakrát v předsíni, pak skočila na kolo a zbylo jen tikavé ticho kuchyňských hodin.

Vyprskl drobíněk skořápký a vstal. Hlavně nesmí zapomenout svačinu. To by bylo zase řečí.

V parku bylo prezervativů na dvě splněný normy. Pomalu je smetal na lopatu a házel do vozíku. Když překlápěl tu každodenní várku zbytků po rozkoši do kontejneru na rohu sídliště, první mokré pleskance ze zataženého nebe dopadly na beton.

Pečlivě seškrábl z dvacetimarky orbitku, kterou byla jako vždy přilípnutá uvnitř jediného odpadkového koše v parku. Pasák Olda je pašák. Večer to v kasínu zase roztočím.

Přetáhl kapucu přes hlavu. Květnová tráva už byla čistě umytá.

Úvod lázeňské sezóny

Přijeli Goethe i Romanovskij. Teď stojí na mostě, každý na tom svém a civí do vody. Jeden utopený pohled za druhým. Nechápu jak mohli takhle něco dokázat. Možná že Johann zkouší verše na vlny. Já ne.

Čekám – jako vždy v těchto končinách – na jednu medvídkovou bytost, co se v ní zazimuju a přál bych si pak, aby mrazy nikdy neodešly. Má chundelatý, huňatý kožíšek. Jen si to představte: úryvek srsti, jediný na tom rozlehlém, bílém prostranství těla.

Možná se vyjasní, déšť zastrčí růžky, mokře budeš dotýkat už jen ty. Než se vyčasiš.

Pohotově vzlétnout a připravit se na blízká přistání na tvrdo. Jenže to je obvyklé řešení pohádek a fantasmagorií. Tedy snů, jak říkají na druhém břehu ti, co přešli. Pro nás, co jsme ještě stále tady, nic takového neplatí. Křídla sice máme, ale nesmíme je užívat. Leda jako medicínu – tajně, opatrně, přesně podle receptu pro první břeh.

Budova knihovny se vypíná uprostřed jiných vypínajících se objektů. Miluji se tam obvykle se samotou. Její oči jsou nejhlubší mělčinou, kde se nemohu nadechnout. Jen jednou jedinkrát jsi tam přišla. Kousali jsme do zákusků a do rtů. Každý do svých.

Popeláři ráno nevyjeli, protože o sobotách musí být ticho. A tak se potkávají – má samota s tvým tichem. Upřímně řečeno sluší jim to spolu. Staví se pyšně hned vedle Goetha a ani na chvíli neupustí jediný pohled do řeky. Sledují sličné mažoretky. Dlouhaté nohy a blondaté ohony. Jako cvičené lipicánky kráčely jedním a pak druhým směrem. A my jsme jako obvykle stáli opodál – tvých tři sta metrů, mých tři sta kilometrů.

Zase přeháním – tys byla samozřejmě daleko blíž. Ostatně já taky. Vždyť fantazie je rychlejší než kočár. Často ale příliš rachotí. Tak mi to odpusť.

Občas si uvědomím, že nepíšu dopis. Že jenom žiju a tak nemusím opravovat ani přepisovat. Stejně to prý nelze. Nač taky. Nikdo už to znovu číst nebude. A tak se nechávám se všemi těmi překlepy. Slunce šálí, jablka hrají (prastarou hru s alkoholem), početí ukončuje, ale já jsem rád – býváme mnohdy svi jediní blízci.

Pod mostem rockový kytarista vytrhl ze spánku kormorána. Toho rána už neusnul. Nikdy nepouštějte pod most muzikanty. Příliš se tam s nimi ubydlíte. A v noci

tu je neútulno, krysno. Blazé soumraku není blahé. Leda bláhové. Jako představa, že se to dá přežít. Nedá.

K půlnoci se vrátím do knihovny. Zalistuju, zalituju. Má samota bez tvého ticha je příliš opuštěná. Ale neodpuštěná. Jako vrátka do prostoru za zrcadlem. Jsou-li ještě jaká.

Zůstávají už jen dveře. Zapadlé jako oči do spánku. Klíčem dechu je neotevřou. A tak musím zůstat zvenčí. Jako nápis nad výlohou, jako dopravní značka: pozor, obydlené srdce. Někdy mám pocit, že už vybydlené.

Abych se vrátil ke dveřím – nevím, co je za nimi. Mám spočítáno, co za nimi není. Ty.

Proto spolu ještě stále jdeme po nábřeží, proto je naše chůze tak klikatá. Nesmíme potkat nikoho. Nejlíp ještě míň, než nikoho. Je to skoro jako nebyt. A přitom tvá dlaň je horká jako šipkový čaj.

Nakonec si tě stejně odvede Romanovskij. Musíme se tvářit, jako kdyby to byla jediná a jedinečná varianta našeho rozloučení. Nikoho to nepřekvapí. Snad jediné Goethe – zvrací a zvrací. A pak že utonulé pohledy! Kačenky veslují za natrávenými sousty a já jsem si jist: lázeňská sezóna právě mohla začít.

Kdyby nezačalo pršet. Kdyby ses dokázala vytrhnout Romanovskému. Kdybych přišel. Třebas o protézách.

Drzé oči

Jí rohlíky. Jeden za druhým. Až jich sní snad stovku. Sedí na kamenné zídce – řekli bychom v podplotí. Určitě něco skrývá. Jinak by už dávno vstal a vstoupil do dnešního okouzlujícího rána. Povězme si nejprve něco o něm:

Komihá nahými lýtky v plném slunci a kolemjdoucí dívky jsou vzrušeny. Jako broskve. Hebounce ochlupečné dívky s vlhkou oranží na rtech. Kdo komu chutná? Tenounká slupka puká a šťáva prýští mezi pysky.

Mladinká kuchařka si natahuje kalhotky (o stehna to drhne) a přemýšlí, co připravit hostům k snídani. Vejce natvrdo (jak je mačkala, slyšel to snad celý kosmos) a horký čaj.

Za oknem přistál kos. Zakrákal jako vrána a hrdě ukákl na parapet. Kuchařinka vytáhla nůž a přivřela oči. Proč jen se neotočí? Bez očí nemůže odejít.

Stoprvý rohlík! Vždyť ho musí studit zadnice.

Jako kdyby slyšel – seskočil na kočičí hlavy chodníku, ptačtvo nebeské zmlklo, klíny na mezích se semkly.

Jan Suk

KUKS MATYÁŠE BRAUNA

Namáhavé stoupání ke kamenné náruživosti.
Na vrcholu rozpoznávání té které barokní postavy.
Mech vzhůru se vzpínajících rukou. Prsty v bouři
tohoto potemnělého kraje, kudy projíždějí
necitelné bytosti s pohledem upřeným
do zákulisí vlastního osudu.

(Sochy)

Jediný skutečný paprsek, před nímž by v šiku
postupovalo
šílenství obraznosti.
Ale je možné si také představit, jak mu sem denně
podávali
díl chlebů, soli, slzí
a on tím křtil drolivý kámen až k bolesti, k mukám,
k rozpadu.
Zatím se letitá předsevzetí rozkládala na odpoledním
slunci,
sušila jak ryby v přístavních sítích.
On
vstřebával boží posly a boží ruce.

(Portrét M. B.)

Doušek barokní exotiky.
Člověk přivázaný za nohy k věži pradávných otázek.
Marně kyne prostupujícímu zástupu, který nezná
zastavení.
Prsty ťukají na vraky dějinných samot.
Každý si hledá svého blížence, otroka, věřitele,
zámky na ústech se náhle vyrojily,
blýskavě se potloukají po veduté tvého snu.

(Barokní veduta)

Prst zdvižen nad bezpohlavní úzkost.
Přítomnost neodvratných neřestných žen se vyloučila,
čekárny visí nad rozvěšeným prádlem, strženým
z andělských ran.

Milles
pochodují zaalpskými končinami,
větrný pes jim slušivě drmolí modlitbičku
o cypřišovém světě tam kdesi
pod jižními úhly pohledů. Moře
se stává vyprchávací kaluží vzpomínky. Písek
se stmeluje, látka obraznosti je štipovaná
mateřskou něhou ruky kdesi ve vanoucí prázdnotě
s dvěma ztracenými cyklisty,
jak šlapou na obrí biblickou horu.

(Neřesti)

Živý nebo alespoň přežívající génius,
s čelem vraženým do hluboké propasti
této dekorativně zdatné krajiny
zimních a holých stromů
ve vázách božské ruky.
Cítíme, že všechno je nejméně dvakrát
skryto: před námi, kteří to pojídáme očima,
i před sebou, aby snad povrch nezvrásnil to,
co je tajemstvím duše.

(...)

Kulisovité zjevení na božím pahorku
naproti příjezdům, naproti výstupům
z lidské pomíjivosti. Sem je každý přilákán
sebetíží očekávaných věcí, travnatých výhonků,
stromovitých torz, ubitých deštěm větrů.
Špitál
pohozených marnotratníků, obcházený zadními
zahradami,
průsvitným zahradníkovým bytem, dcerami,
oživlými Máchovým nápoem a netrpělivostí.
Byl tady?
Skryl se tu pod popelavou sukni náhody?
Držel se za palec římského vojevůdce
a propadal se do bahnitého osudu
zvětralé básně?
Netušíme. Jenom zpěv o trýznitelích
zní bouří července.

(Špitál)

Hranol nedobytného hradu i s malými kapsami
závětrných úkrytů,
kde je možné si zapálit dýmku, kde je vhodné vyčkat,
až krupobití ustane mučit to,
co je pod zkamenělou hřívou věčnosti.
Mezi řečí a zmatenými pohyby krajinou vpřed
ti ukazují adepta příštích inspirovaných okamžiků:
oddělenou ruku dirigenta,
část generálovy zbraně,
která reziví pod prošlapanými schody,
namalovanými naší nedočkavostí.
Anděl žalostné smrti
doslovně cituje
z překladu
našeho života.

(Anděl žalostné smrti)

Vychytralá otázka, co se rozkládá za bledostí
hledících oken.
Goliáš
předběžného návrší, stesk člověka hnán údolním
pramenem.
Tady lze vykourit poslední oharek zázraku.
Voda nestéká dolů do hrobovitých kašen.
V domku se děje pokušení, jak konečně zapomenout
na dřevěnou výztuž
zběsilého světa.

(Goliáš)

Průčelní schodiště je uzavřeno
a hlavní postavy hry jsou svanuty z cest.
Několik okamžiků a přiložíme ucho k srdci
kamenného anděla. Později spatříme i ruku,
která si z tváře otírá mech.

(Anděl blažené smrti)

Sardonický úsměv všech poletujících alegorií.
Záměr, jak je uložit v pravidelnost průchozích dnů,
když se na návrší nic zjevného nehýbá, nenaklání,
neodráží.
Hladiny jsou vráceny božím oku,
přestaly člověka vraždit pravdou.

A přece je tu jakási otrocká závislost
si tyto nešťastné sochy obkreslovat,
ukládat si je do znavené paměti,
věřit v jejich vyplouvání,
až bude zavoláno.

(Matyášovy plány)

Dozvonic se a dobelhat se k nim.
Uprosit, co se v nás zastavilo.
Co dožrálo k úvaze o nebytí.
Práškem léčivého povrchu
do barokních skříní zasadit
svou smrtelnou jistotu.
Lazaret
ležících zmrtvýchvstalých
se podlamuje, zdivo drží
sotva krátkou stráž.
Všechny brány jsou otevřeny,
větve ubitých stromů utvářejí
v závějích hmatatelný obraz
svého ustrašeného zmatku,
než tudy projde hodinový stroj
jarního ohně.
(Krajina bez architektury)

V. J. Pavlovič

Anonymní historka z dob ještě předlistopadových

Myslím, že bude v zájmu společensko-kulturní vážnosti předmětné instituce ji nejmenovat. Její odbornou pověst poškodit možno není, za ni hovoří výsledky. A třebaže jsem si vědom, že zmedializování obrazu tamních toalet dokáže iniciovat celosvětové pohoršení a nahnat strach do všech domácností, jedinečný genius loci záchodků, jejich nezapomenutelný topos a neopakovatelný výraz, mi ovšem velí se o ně podělit.

Jak známo, pracuji ve Výzkumném ústavu pozemských staveb. Zkrátka jsem též hotový odborník a jak už to bývá, šel jsem se jednou v pracovní době vykalet.

Záchod se zdál být z počátku útulný, ale nebylo tomu tak. Postupně právě naopak. Během mého expanzivního chování v něm – nikoli na pozadí obvyklého klišé v podobě třešni zapíjených podmáslím, nýbrž jakékoli požitě stravy vzhledem k mému nestandardnímu trávení – přišli dovnitř tři údržbáři. Na jejich počet jsem uzamknut v kabině usuzoval podle koloratury hlasů. Přišli zřejmě vyspravit tu a tam něco ne zcela nefungujícího. V mysli měli určitě něco konkrétně připraveného, jako že bude předmětem soustředění jejich nástrojů.

Záchod byl konstruován, jako většina záchodů ve veřejných budovách, že to byla místnůstka a v té několik pisoárů číhajících s otevřenou hubou na brabce a vedle plechové kabinky paravanovitě zastiňující své vemenovité mísy, z nichž na jednu jsem usedl a sousední, právě ta zůstala otevřena poli působnosti značnému množství opravářů. Zespoda mohl do kabiněk foukat vítr, protože stěny kabiněk začínaly na nožičkách asi až patnáct centimetrů od dlaždiček. I nahlédnout by se dovnitř mohlo, kdyby si člověk lehl na zem – žel do chcanek. Svrchu byl pak z nohou do nich pohled možný již jen basketbalovým reprezentantům.

Tedy, dělal jsem a v tu chvíli přišla akorát údržba. Jeden hned zašel do vedlejší kabiny a spustil podle pravdy: „Kurva, poďvejte, jak je to zasraný! To je hrůza!“

Na dělníka překvapující a chvályhodné rozhořčení. Velmi jsem se zastyděl za inženýrský stav. Jen aby však příčinou směsi rukodělných nadávek nebyl komplex člověka vědomého si své konkurenceschopnosti pouze v oblasti hygieny.

Přesto jsem se vyděsil, zatajil dech a nechal svá hovo-

na volně odkapávat. Bedlivě naslouchám, jak řemeslník pokračuje: „To si říkaj intelligence!“ „Ani vysrat se neuměj, dobytek“ V tu chvíli jsem si už raději spěšně vytíral konec.

A co dál, když bylo dotřeno? Mihlo mi hlavou, že mě může napadnout zbaběle čekat, až odejdou... Ale to jen tak, k tomu jsem své myšlenky ani nepřipustil. Pokračoval jsem v rozvaze, jak se zachovat, k čemu se uchýlit...

A jak jsou na záchodech ty štětky, tak u mě v rohu kabinky vpředu byla taky jedna. Váhal jsem, zda-li ji použít. Vzhledem k mému vyprskujícímu průjmu by to bylo vhodné. Zaráz mi to ale přišlo děsně trapné a nízké. Údržbáři by zvenku přesně viděli dole v mezeře, jak štetka mizí ze svého stanoviska v plechovce od vepřového ve vlastní šťávě. Určitě by si mysleli, že jsem se jich zalekl a snažím se být teď honem narychlo jako čistotný, že si jako díky jim беру z toho ponaučení, že si jejich vlivem беру k srdci, jak se má slušet, že jdu zkrátka „do sebe“ a že mě vlastně trumfli...

Tůdle, bylo mi kruté proti mysli. A tak jsem zatáhl za splachovadlo a to, když svou práci vykonalo jako obvykle, tedy vzhledem k mé tradiční vysoké akční rádiusové kalící dosažitelnosti ne tak dokonale, pročež poté vždy běžně po sobě uklízím, nehnul jsem již ani prstem a hbitě vyrazil z kabinetu. Z celkového záchodu jsem vymizel tak rychle, že to bohudobře nevydalo na kloudný střet se zraky oudržby, háklivé jak možná asi zřejmě na čistotnost, to bych chtěl vidět. Ruce jsem si šel pochopitelně umýt do druhého patra z kategorie jiného. Co údržba říkala na spoušť, která po mě vyzůstala, žel nevím a ani vědět nechci. Obvykle mě nezajímají věci, o nichž lze lehce předpokládat, jaké společenské důsledky vyvinou, čehož dokladem je i souhlas ke zveřejnění této stati.

Na celé věci mě zarazila pouze jedna věc. Údržbáři museli vědět, že v kabině někdo sedí a přesto vedli své nadávky na světová jména v oblasti mnoha konstrukčních oborů pozemského stavitelství. Uvnitř mohl sedět i celý ředitel ústavu... Že jim to nedalo.

Inu, socialismus.

PATRIK LINHART / glosy

Slam poetry

Těžko říci, zda je slam poetry určena k popularisaci poesie. Počítám, že v budoucnu ji ovládnou hiphopeři a rapeři a otevře prostor image-makerům. Regionální kolo v Ústí nad Labem tento trend potvrzuje. Jak v Ústí, tak v Plzni jsem váhal, zda stále ještě poslouchám poesii nebo jsem si pustil MTV. Přesto se tento způsob presentace zařadí, pokud se tak už nestalo, mezi oblíbené outdoorové aktivity. Škoda jen, že se přitom vytrácí prvek humoru. S hrůzou jsem pozoroval nabroušené ksichtíky autorů, jak si pohledem Jacka Stapletona měří své soupeře. Tady jde do tuhého. Nicméně pro mnoho chudších básníků je finanční prémie velkým lákadlem. Proto na závěr připojuji radu, jak si připojistit vítězství v příštím ročníku. Včas si zjistit termíny všech regionálních slamů. To by v tom byl čert, abyste aspoň z jednoho nepostoupili.

Další epizoda

Mám návrh pro Vrátu Ebra, neúnavného vydavatele vejšplechtů svých přátel a jiných ikon české kultury jako jsou pan Žáček, pan We-rich, pan Koenigsmark (napsal několik epizod seriálu Jak se máte Vondrovi), pan Patočka (mluvčí hnutí Charta 78 – no fakt!). Až se dosyta zasměje svému oblíbenému aforismu „Pane Bože, zbav nás blbců!“ (autor J. Švejnoha), mohl by vydat knihu vejšplechtů mých známých. Namátkou vybírám – Marian Palla v karlovarském nonstopu: „Máte půl hodiny na to, abyste mě dostali do Brna! A nebudu spolupracovat!“ Milan Kozelka při čtení studentům UJEP a posthippies batikám: „Na mladý lidi já seru!“ Radek Fridrich jako organizátor Zarafestu: „Jestli budeš čist nalitej, dostaneš přes píču!“ Tereza Ješátková: „Píšu si básničky, když je mi hezky nebo naopak. Publikuji stroze.“ To by snad vydalo i na další epizodu Vondrových.

Vedlejší tratě

Do české kritiky se opět vrací neotřelé, svébytné výrazivo. Uplynulo pár let od doby, kdy jsem v Literárkách objevil v jediné recenzi spojení *osamělý chodec* a vzápětí *osamělý běžec* a není to dávno co se tu a tam objevily *hlubiny... uměleckých výšin* a podobné skvosty. Ve Tvaru mě potěšil konjunkturální *gender-rozměr sbírky*, což je velice výživný p-tvar. V Respektu se vyznamenal Viktor Šlajchrt v recenzi na román Petry Hůlové *Přes matný sklo*. První odstavec vrcholí poznáním, že autorka *seběhla z hlavní literární trati někam mezi dorostence*, zatímco poslední odstavec konstatuje, že *autorka se (...) stáhla z prvních literárních linií*. Pomínu-li nanicovaté kryšpínství podobných soudů, zvedá se mi kýbl nad tímto stylem hodnocení. Kde jsou probůh, ty první linie? A kde se kurva běhá ta hlavní literární trať? Pro autory, kteří běhají vedlejší tratě a vegetují mimo zákopy, plyne poučení, že pokud si udělají dobré jméno *na obálce*, můžou napříště klidně házet diskem na okresním přeboru, psát sračku za sračkou a nezahynou. Nicméně se jim musí povést to, čemu Šlajchrt říká *docela úctyhodný* ústup.

Atlas hub

Do kolonky chválíme/káráme/schválíme vpisujeme autory antologie Nový český atlas hub 1995–2004, kde se konečně objevily tváře našich idolů. Při namátkové kontrole jsme se zvláště zastavili u P. Hrbáče, jenž v souladu se svým vlastním výrokiem (in *Jeden den stárnutí*, 2000) čumí, jako žába z kefiru. Velmi se líbil B. Ingr představující Bob St. Clairova protihráče pluk. Karpoffa (in *Muž z Acapulca*, 1973). Jelikož nás tlačí čas, tak jen telegraficky. Typ kuchyňského básníka skvěle ztvárnil V. Kučera. Roli Lukáše Vaculíka v době největší slávy zosobnil M. Šedivý. Nejvic se imagemakeři vyřadili na T. Kolském, nad jehož kreaci krásného Žida s vlhkýma očima by se ustrnula i srdce pařížských apačů (in *Krvavý román*, 1924). V modelu umaštěný sansculot se vypresentoval P. Linhart. To jsou ovšem chlapské huby. K vrcholům atlasu patří ženské portréty, zejména N. Kocábové jako baletky zlaté kampeličky, F. Jirousové jako F. Jirousové a A. Rudčenkové jako básničky nitroděložního zření. Ano, tam někam by se česká literatura měla dívat.

Stínadla se vrací

V regionálním tisku nadnárodního konsorcia Deníky Bohemia se objevil inserát tohoto znění: Vyměním ježka v kleci za zánovní motocykl. Když jsem byl malé choudě vedla tato transakce opačným směrem. Ubohý Jestřábe, tak možná skončíme všichni, i majitelé kohoutů a mániček v kleci. Však tomu Vilém z Baskervillu přijde na kloub. Včera jsme nad tím seděli u Ptáčků až do ježka v kleci.

Můj přítel Fortunato

Pro lásku boží, Montresore, pravil můj přítel Jaromír Urban, učíš něco, ať se dostanu do Obce spisovatelů, takhle už se nedá žít. Inu, zde byla rada drahá, do takové elitní organizace není vstup lehký. Jednomu kolikrát nepomůže ani jeho mládí. Mě taky nevzali, jenom pivo a hranolek mi zaplatili a pápá, s brekem jsem maširoval domu. Zatím jsem přítele dostal do Le Pen-klubu, kde se to bere spíš politicky, a k zednářům, kteří mu posílají cement na stavbu dvojgeneračního románu. Máte-li ve svém okolí samizdatové básníky důchodového věku, věřím, že řešíte podobné problémy. Založme proto konto na pomoc samizdatovým básníkům důchodového věku (Konto PoBádův), jednou pomůže i vašim dětem.

WANDA HEINRICOVÁ / Takhle mě nikdy žádná neobsedala

(Petr Štengl: Co říkal Zouplna, *Psí víno – edice Stůl, redigoval a vydal Jaroslav Kovanda, březen 2005, 101 stran, doporučená cena 66,- Kč.*)

„Existuje pouze jeden opravdu závažný filozofický problém: sebevražda“, tvrdí Albert Camus, ale pražský básník Petr Štengl (1960)

není Hamletem filozofujícího ražení. Jeho hamletovské tázání je téměř nedospěle prosté: čisté, endogenní tápání mezi životem a touhou po smrti. Nemocné, řekl by se snadno. A jeho básnění syrové, neakademické, snad přímo „art brut“? Štengl nemedituje skloněn nad lebkou, nýbrž například nad záchodovou mušlí v psychiatrické léčebně. Tu a tam (naštěstí ne často) jsou jeho literární obrazy tak banální, až se při čtení možná „slzy jako hrách koulely po tváři“ (na straně 36). Přesto nejde o pouhou naivní poezii. Štengl má talent pro geniální ironickou zkratku, cynickou a půvabnou ve své ambivalenci: „Takhle mě nikdy žádná neobsedala / jako ta myšlenka /...“. Obsedantní myšlenka na sebevraždu, ale i „nebe počmáraný letadla“ a „rybízová šťáva ve slabínách“: to vše jsou Štenglovy verše, minipříběhy, mnohé brilantně epigramatické. Štengl se nám otevírá v celé své nahotě, není v tom však ani stopy po sebemrškačství či exhibicionismu. Jaká vzácnost! „To je ten starší, chytřej? / Ne. To je ten mladší, blbej.“ zaznamenává autor úsečně; on mluví nevinně a přirozeně jako dítě: „na nataženého ptáka / jsem si přiložil šneka“, takový nápad by mu jistě rád ukradl kdejaký surrealista. Ale co na to říká Zouplna? A kdo ten zatracený chlápek vůbec je? Nechte se příjemně překvapit.

JAN ŠTOLBA / Pointy Petra Štengla

Při čtení básní z nové sbírky Petra Štengla *Co říká Zouplna* jsem dostal nezadržitelnou chuť – na prózu. Na dění, scény, figurky, repliky. To proto, že Štenglovy lapidární, přímočarým hovorovým jazykem psané texty mi zněly jako krátká vyprávění, vždy plná konkrétních detailů a rázovitých postav, připomínaly mi mikropovídky vždy nějak jasné tematicky a významově zahrocené, odněkud někam vedoucí. Básně na malé ploše živě evokovaly drobnou výseč světa, již se mi po závěrečné pointě nikdy nechtělo opouštět. Vždy jsem si přál vědět víc. Štenglovy texty svými skromnými, „nebáskivými“ prostředky ve mně stihly vyprovokovat elementární otázku dychtivého čtenáře: jak to bylo dál?

Ale i v tom nakonec tkví nenápadné kouzlo Štenglových básní: že dál než k pointě už nevedou. Štengl se dokáže udržet a nerozmělnit se, i když by se mohl vyráchat v lecjaké „hrabalovštině“. Ví, co mu patří a co už ne, kam ještě dosáhne a kde už by nemusel uspět. Nabídne vždy svou originální, na těle zažitou zkušenost a za svou pravdivost a poctivost je odměněn tím, že se mu zas a znovu daří přestat – v nejlepším.

Tudíž jedním z nejsilnějších prostředků, jež Štengl v básních používá, jsou pointy. Koncovky rázné a vtipné, někdy až rafinovaně absurdní, pravidelně však plné civilní, každodenní ironie, jež utne text jako letmé pokrčení ramen, přepaží prostor jako všedním vápnem nalícená zeď. Ta koncová příčka je na omak trochu drsná, nemluvná, přitom jaksi důvěrně známá. Ve Štenglových koncovkách vždy něco zřetelně a pádně zazní, zároveň však tu i cosi bez náhrady umlká, na znamení toho, že nakonec nikdy nevíme přesně, jak se věci mají. Tedy: nevíme

a asi nikdy vědět nebudeme – a přesto žijeme a prožíváme naplno, slastně či bolestně anebo plní bláznivých nadějí, jako bychom se měli něco dozvědět, jako by tu určitě ještě *něco* mělo být, uvnitř či vespod, ne jen pouhá krutá, absurdní slupka na povrchu. Touto tenzí tedy žijí Štenglovy texty, napětím mezi intuitivně tušenou hloubkou i těch nejprostších chvil a mezi nepojmenovatelností a neproniknutelností, jež je zvnějšku halí.

Některé Štenglovy pointy pak fungují tak, že nahromaděné napětí uvolní – paradoxním odvrácením pozornosti jinam. Namísto rozuzlení docela dramaticky načatého předměstského mikropříběhu přijde třeba jen lakonická zmínka: *teď je tam černá skládka*. Případně: *do sklepa přivářili mříže / ovšem výtahem se sjet dá...* Zatímco lidé se nemotorně potýkají se svým pozemským časem, věci kolem vydrží výmluvně mlčet. „Účastně“ na sebe berou onu obecnou nemožnost vskutku *svědčit* o lidských dramatech, jimž jako by nezbývalo než bezděky a trpně *přisvědčovat* a snad jen tak nepřímou poukazovat na jejich slepou nahodilost. *Vid' že se mi už nikdy nebudeš věšet?! / řekla a v očích chtěla mít / trochu toho původního odhodlání / emailový stěny léčebny / nic podobného nepřipouštěly*.

Zážitky vyprahlého panelákového dětství, zvláště ale pozdější kalné reminiscence na různé léčebny, nemocnice či záchytky, občas prošípované nějakou tou zimomřivou vzpomínkou z dob komunismu, to je tematické jádro Štenglovy poezie. Básník přitom uplatňuje vylehčené a přitom krásně výstižné „dvojitě“ vidění, schopné skrz komično a ironii zachytit i podstatnou vrstvu nostalgie. *Založili jsme s klukama kapelu / ... / jednou si přišel poslechnout i můj táta / Nosil tehdy takovej kabát / vypadal v něm jako Gorbačov / ... / i estébáci si mysleli že je to estébák...* Případně se Štenglovi podaří zpřítomnit do nostalgie oděnou důležitou, byť nenápadnou pravdu o proměnách doby i absurdních oklikách, jimiž se nakonec naše privátní osudy berou: *Bráchovi už dávno vrátili pas / ale stejně toho nikam moc ne naježdí*. A nechybí ani drobný, ale jako jehla přesný generační postřeh: *Občas si poslechnem Zeppelin / a podle toho jak hrajou / to někde určitě musí bejt skvělý*. – Přesně tak jsme někdy v tom *šestasedmdesátém* naslouchali bájným zvukům kytar, zvěstujícím ten teprve pravý skvělý svět za obzorem. Jenom abychom se o dvacet let později přistihli, že ve změněných dobových kulisách nasloucháme téměř bájnému „za“ a těžce nedostiznosti, tentokrát už ale s tušením, že to tak zůstane navždy.

Podobně jako u Štengla pointy vždy trochu uzemňují znenáhla se vzdouvající dychtivost života po poznání sama sebe, tak tu pravidelně zůstává důležité zejména to, co je nevyřčeno. Pointy vždy včas odstříhnou pupeční šňůru od přílišného vysvětlování, přílišné verbální či emocionální doslovnosti. Všechny životní patálie a bolesti jen tušíme, skryté za motivy ústavů a špitálů. Štenglova poezie svá témata raději cudně obchází a nedoslovuje, pravdu odměřuje po kapkách a nepřímou, či zas zprávu o ní balí do syrových anekdot. Vlastně je to taková malá hra, neslevující ovšem z existenciálního rizika: napínat text zevnitř,

křik a řev života temovat do střízlivé mikrostory, krutost a vydanost žití stahovat do pouhých nenápadných, leč výmluvných stop.

Tak třeba obyčejné dětské hračky. V poušti dětství magické předměty stejně, jako objekty předurčené k uhranuté i umanuté destrukci. *Dickovi jeho máma nikdy nekoupila žádnou hračku / protože říkala, že stejně všechno hned rozbije / když byl Dick u nás, tak mi rozflákal všechno / co mu přišlo pod ruku...* Hračky se jistě na chvíli stanou i kouzelnou fosforizující karavanou pod peřinou, jako třeba v básni *Bývalo to různé*. Ale zároveň jsou to již předsunuté hlídky krutého, vábívého i bezcitného světa, vyvíjející na člověka prvotní nátlak ve jménu „cizoty“, jež se neochvějně chystá ovládnout scénu. Impulzivní demolice hračky, která klukovskému monštrku přijde „pod ruku“, tak může být i rituálním vymezením se vůči nepochopitelnosti a netýkavosti světa, do jednoho krutého gesta smrštěným pokořením toho blížícího se nepoznatelná, iracionálním, fyzickým „vhledem“ do jeho nitra. Nakonec se člověk do lidské „války“ vkrádá ozbrojen zarputilou vzpomínkou na plastický klukovský kalašnikov, do světa vztahů a krutosti pohlaví vtápe třeba i skrz rituální pitvy mrkacích panen, které se nakonec *tvářily jako by se nic nestalo / když ten strojek nešlo už nandat zpátky*.

Právě tak Štenglovy pointy často též působí: jako mikroskopické rituální zákmity, po nichž to, co se skrývalo uvnitř, náhle už „nejde nandat zpátky“. Snad jsou tyto pointy, krom vtipných „rozuzlení“ textu, i nenápadnými, ale zatvrzelými milníky ruin, v něž se načatý, avšak stále nehotový svět vytrvale rozpadá. V tom kouzelně naléhavém i macešsky odtazitém světě, v němž lapidární koncovky ve skutečnosti naznačují, že svět nikam a do ničeho neustí, nakonec není divu, že i anděly slétnuvší do polí vítáme sice ještě chlebem a solí, ale – *sůl do očí, chlebem chřtán zacpat...* A shlédne-li na nás, nejspíš jen párkrát za život, samo boží oko, nebudeme si stejně nikdy jisti pointou, s níž na nás vyrukuje. *Miki byl nejsilnější / ... / měl skleněný oko / ... / bylo vyndávací / zaviděli jsme mu ho / protože kam se na něj hrabala / i ta nejkrásnější duhová skleněnka / ... / jakmile trefil důlek civělo oko do nebe / Miki posbíral všechny kuličky / nasadil si oko / a řekl: / To sem vám volové vyfjel zlak!*

RADIM KOPÁČ / Ale ve slovech je vše...

Překladatel a básník Petr Mikeš vydává výbor ze své výjimečně temné poezie

(Petr Mikeš: Jen slova / Just Words. Do angličtiny přeložili autor, Kerry S. Keys a Matthew Sweney. Fra, Praha 2005, 156 stran, náklad 450 výtisků, cena neuvedena.)

Když se před několika týdny v Lidových novinách Ondřej Horák podíval nad tím, proč pražské nakladatelství Fra vydává výbor z poezie „nepřilíši známého olomouckého autora“ Petra Mikeše, unikla mu zá-

sadní informace: Mikeš možná nenaplníuje Horákova kritéria mediálně známé osoby, ale jeho význam jako překladatele moderních angloamerických spisovatelů je nepominutelný a už řadu let přesahuje hranice hanácké metropole. To samé hodnocení se dá nyní připojit po přečtení zmíněného výboru *Jen slova / Just Words* k Mikešově vlastní básnické tvorbě.

Byl to právě Mikeš, ročník 1948, který v roce 2002 připravil pro nakladatelství Fra čtyři úvodní knížky, především vynikající antologii poezie Nové Anglie nazvanou *Vítr z Narragansettu* a soubor básnických textů generace Imagistů – jednoho z nevlivnějších hnutí v angloamerické literatuře 20. století, mezi které patřili mimo jiné Richard Aldington, David Herbert Lawrence, William Carlos Williams nebo Ezra Pound. Právě Poundovi, tomuto americko-italskému Dante Alighierimu nové doby, se Mikeš věnoval ve své překladatelské práci nejspíše nejvíce: Už v roce 1993 vydal ve Votobii výbor z jeho díla nazvaný *Chtěl jsem napsat ráj*, o dva roky později pak tamtéž titul *Ezra Pound, mistr těch, kteří vědí*. Po Poundovi následovaly knižní převody veršů Jacka Kerouaca nebo Jamese Joyce, vloni pak román *Poutníci*, který napsala nositelka Nobelovy ceny za literaturu, Jihoafričanka Nadine Gordimerová, a řada dalších knih.

Vlastní básnické tvorbě se Petr Mikeš věnuje od počátku 70. let minulého století. Nejprve publikoval v samizdatu, společně s Jaroslavem Erikem Fričem stál u zrodu edice Texty přátel, jedné z nejdůležitějších undergroundových řad na normalizační Moravě. Po revoluci se podílel na vzniku nakladatelství Votobia a Periplus, pro která pracoval jako redaktor, a jeho verše začaly vycházet oficiálně: V roce 1990 debutoval sbírkou *Paměť rány*, poté přišly další čtyři svazky. Především z nich, ale i z několika šuplíkových rukopisů autor poskládal nynější česko-anglický výbor *Jen slova / Just Words*.

Od prvních stránek knížky je zřejmé, že básník Mikeš raději mlčí, než hovoří, že namísto halasného maximalismu kuběnovského typu dává přednost verbálnímu minimalismu a formální preciznosti – žánru pregnantní a pevně klenuté básnické zkratky, která má blízko k východním básnickým formám, především k haiku, a jejímž nejvlastnějším a jednotlivým hybatelem je touha zachytit „nejhlubší slovo“. K téměř absolutnímu bodu mířil svojí tvorbou i Mikešův oblíbený básník Pound. Jenže zatímco jeho opulentní citační pásmo *Cantos*, toto celoživotně rozvíjené a zdokonalované putování labyrintem slovesnosti a kultury napříč stoletími i národy, nadřazuje nadosobní tón subjektivnímu pohledu a empirii vytlačuje rozumovostí, Petr Mikeš zůstává v celém souboru vyhraněně osobní. Stažený do sebe pitvá pouze vlastní „paměť rány“, jež „pálí až do tmy“. Skoro se chce říct, že Mikeš je v otázce „jak to povědět“ hymnickému a sošnému Poundovi antipodem. Melodie jeho subtilních veršů doléhá k uchu čtenáře jakoby zdálky nebo z hlubin, básník vstupuje do světa tíše a nevtíravě, obhlíží jej s obdivuhodně autentickou pokorou, která se však záhy mění v úlek, strach a trýzeň a vrcholí sebekritickou výčitkou, jež souborem proplouvá v různých obměnách jako mantra – „kolik slov / jsem řekl / zbyteč-

ně / a nadarmo“. V knížce *Jen slova / Just Words* nejistota výrazně převažuje nad jistotou, sledujeme více to, co bylo, co zmizelo, odumřelo, rozplynulo se, než to, co zbylo, případně to, co bude. Nejisté je z hlediska věčnosti vše, respektive „míjení je mým údělem“, jak píše Mikeš, a jisté jsou jen konec, temnota a spánek čili – znovu citujeme autora – „smrt je se mnou / v každé vteřině“.

Co tedy z Mikešova poetického světa navzdory autorově skepsi a pocitu vůkolní i vnitřní nicoty přetrvává? Jistě jeho tvůrčí a bezpochyby i lidská senzitivita, romantická vyhrocenost citů, polarita lásky, tohoto metafyzického přesahu každodennosti, a následného pádu z vyšší ideálu do zoufale pusté krajiny s torzy života, mezi kterými se básník prochází a za které drží vigilií. Přetrvává také jiné inspirativní napětí: Schopnost detailně ohledat skutečnost jen několika málo slovy, dar přitáhnout k sobě zrakem to podstatné, to naléhavé a určující, třeba „mráz na dvoře“, který „nehnutě tkví“ a který autorovi „představuje věčnost“. Přetrvává ale především leitmotiv Mikešovy poezie, ono wittgensteinovské povzdechnutí nad možnostmi a mezemi slovesného uchopení a zprostředkování světa, v němž žijeme: Paradoxní poznání, jak tvůrce konstatuje v jednom ze svých pozoruhodných textů, že veškeré básnické snažení „jsou jen slova. / Ale ve slovech je vše.“

JAROSLAV BALVÍN / Aktivity Radima Kopáče – surrealisty a kritika

(Radim Kopáč: Pomalá slunce hlasů, Concordia, Praha 2005.)

Aktivní Kopáč

Radim Kopáč působí na české literární scéně jako kritik, redaktor a editor již 5 let. Texty reflektující aktuální počiny české lyriky a prózy publikuje v široké paletě časopisů, ať už literárních (Tvar, Welles, Psí víno), zaměřených na kulturu a umění (Intelektuál, Uni, Revue Labyrint), kulturu, společnost a politiku (Babylon, Respekt, Reflex), nebo v denících (kulturní přílohy MF Dnes a Lidových novin). Jeho ediční a redakční aktivita je spojena s kulturní redakcí ČRo3 Vltava, nakladatelstvími Concordia a Clinamen a časopisem Intelektuál, který rediguje. Nedávno začal působit jako redaktor oficiálního portálu české literatury <http://www.czlit.cz>.

Surrealista Kopáč

Radim Kopáč je sám básníkem a prozaikem drobných forem. Patrně nejznámější jsou charmovské persifláže s neobvyklými hrdiny – ruskými formalisty či francouzskými dadaisty a surrealisty. Pracoval na nich s dlouholetým přítelem Viki Shockem. Byly publikovány pod pseudonymním jménem J. V. Kaluž. Svérázné literární přesmyky, nonsensové vypíchnuté marginálie životopisů slavných umělců, vyjadřují to hlavní, čím Kopáč žije: modernistickými směry patafyzikou, dadaismem a surrealismem. Zvládnutí jejich historie, načtení a naprohlížení

děl, která vznikala pod jejich hlavičkou, jsou patrně nejdůležitějším Kopáčovým literárně-teoretickým backgroundem. Kopáč patří k opravdovému nemnohým, kteří se ještě dnes o surrealismus zajímají. Jisté retrodada a retro-pata vlny v mladé české literatuře naznačují, že dadaismus a patafyzika vyčerpány nejsou. Málokterý mladý autor však dnes znovuobjevuje surrealismus. Kopáč má tedy zvláštní a velice důležitou pozici „tiskového mluvčího“ dožívající scény českého surrealismu, soustředěné mj. kolem časopisu „Analogon“. Rozhovory s „vyvolávací podvědomí“ (namátkou František Dryje, Pavel Řezníček, Ivo Medek Kopaninský), kteří v literárním mainstreamu nebyli nikdy doceněni, soustředil v knize rozhovorů *Je tu nejdrahocennější hlava. Rozhovory od surrealismu k surrealismu* (Concordia, Praha 2003).

Svoji zálibu v surrealismu Kopáč obtiskl také v edičním záběru trojice antologií nakladatelství Clinamen *Břítvou do klavíru* (2002), *Jít pevně za svým imbecilem* (2003) a *HOVNAJS!* Antologie české patafyziky 1982–2004“ (2004). Kromě nových textů surrealistických starších v nich poskytl příležitost nezavedeným jménům. Zpravidla jde o autory, kteří mají blíže k poloze naivních, nebo stylizovaně-naivních básníků. Mnohdy jde o díla psychicky nemocných autorů, která jsou surrealistická, případně dadaistická, pouze v reflexi poučeného čtenáře. Pro autory samotné jsou spíše dokumentárním záznamem běžného stavu vědomí. Insitní umění a art brut na uměleckou scénu přivedli právě surrealisté a v tom Kopáč následuje jejich odkazu. V Čechách má na koho navázat – kulturolog Vladimír Borecký na „obzvláštních“ postavil svou akademickou dráhu. Insitní umění propaguje např. Alena Nádvorníková, nebo manželé Švankmajerovi.

Kritik Kopáč

Nabízí se otázka, nakolik je favorizace – v současné domácí literatuře marginálního – surrealismu omezením v Kopáčově kritických reflexích. Odpověď nám může dát valná část textů aktuální Kopáčovy sbírky *Pomalá slunce hlasů*. Kopáč se v nich – kromě autorů starší generace, které v hodnocení poněkud šetří – věnuje tvůrcům střední a mladší generace, již o surrealismus ani nešokbrtnou (namátkou Karel Kuna, Petra Hůlová, Šimon Šafránek). Již z letmého čtení jejich děl je zřejmé, že pro výklad nebo reflexi jejich prací jsou více než podvědomí, Éros × Tantalos, sen atd., produktivnější pojmy jako intertextualita, pastiš, axiologie ad. Kopáč se strukturálně-formalistické reflexi vůbec nevyhýbá, je však jen jednou součástí jeho reflektivní práce. Stejně nebo více ho zajímá, jak se k dílu vztahuje specifická autorova biografie. Kopáč není teoretik (nebo se tak dosud neprojevil), ale především historik. Důraz proto klade na pečlivé, pozitivní ukotvení aktuálního autorova díla v kontextu jeho děl předešlých. Jako kritik pak dílo hodnotí z perspektivy ostatních autorových publikací, a ovšem také z perspektivy ostatní české produkce. Globálnějšímu pohledu na českou scénu se vyhýbá, protože se jí věnuje nedlouho a chybí mu celkový odstup, jak uvádí v rozhovoru s Janem Řezáčem (in: *Pomalá slunce hlasů*).

Pomalá slunce hlasů jsou v pořadí druhou sbírkou vybraných textů k nové české literatuře Radima Kopáče. Zahrnuje jeho literární kritiky, publikované v rozmezí let 2003 a 2005. Ovšem nejen ty: kromě kritiky se Kopáč věnuje specifickému útvaru knižního kritického doslovu či předmluvy. Samozřejmě že ke knihám a sbírkám, jejichž autory favorizuje, s nimiž si takřkajíjíc „tyká“. V tomto útvaru, který podle Vladimíra Novotného /srov. „Kritikovy (ne)kritické kritiky aneb za vášničkou žlutého inkoust in: Radim Kopáč – *Hvizd žlutého inkoust (a facka)*, Concordia, Praha 2003/ po roce 1989 na celé desetiletí vymizel z české literární, resp. meta-literární produkce, je Kopáč podle mne více doma než v kritice. Má zde více prostoru, reflexi knihy věnuje více času, je s ní důvěrněji seznámen. Oproti tomu musí být v kritikách hutnější a rychlý v úsudku. Podrobuje jim všechny aktuální počiny, ať už jsou jeho šálek kávy či ne. Mezi těmito dvěma útvary – kritikou a předmluvou/doslovem je vcelku veliký rozdíl. V první Kopáčově sbírce *Hvizd žlutého inkoust (a facka)* převažovaly předmluvy/doslovy, v aktuální publikaci *Pomalá slunce hlasů* dominují kritiky. Musím říct, že čtení hlubších textů první sbírky mě poskytlo více než čtení některých textů sbírky druhé, které někdy „surfuji po povrchu“. Otázkou je, jestli by proto nebylo lepší publikovat texty obou útvarů zvlášť.

VLADIMÍR NOVOTNÝ / Jak si honit bycha (milancolicky)

(Milan Ohnisko: Milancolia. Nakladatelství Petrov, Brno 2005, 118 stran, náklad ani cena neuvedeny.)

Sotvaže nastalo třetí tisíciletí, začal brněnský básník Milan Ohnisko (toho času prý vymítač nevyžádaných rukopisů a nájemný redaktor; tamtéž) vydávat jednu knížku veršů za druhou, přičemž ta třetí s názvem *Milancolia* mu nyní vyšla pár měsíců před čtyřicátými narozeninami. Věřu tedy máme zapotřebí nahlížet na Ohniskovo básnění coby na výtvary tvůrce dostatečně zralého, majícího již za sebou průbojnost opožděné prvotiny (*Obejmi démona!*) i průraznost zanedlouho následující druhotiny (*Vepřo knedlo zlo aneb Uršulinovi dnové*), ale též jako na poetu, který se až dodatečně (ačkoli se o jeho poezii vědělo dlouho) přiřadil k básnickému pokolení autorů narozených po roce 1960 (namátkou Lukáš Marvan, Petr Motýl či Petr Hruška, odnědána též Petr Španger atakdál). A sotva se takto přiřadil a zařadil, hned na veřejnost vyrukoval se svou *Milancolii*.

Jsou v této sbírce s úctou citována slova Ladislava Klímy, že básník buď hoří, nebo hnije, leč literární historik a kritik smí se tázati, kdepak že konkrétní kumštýř hoří a kdepak třeba zrovinka hnije. Básně Ohniskovy z *Milancolie* nejsou datovány, v pražské pustině není nám zjevné, zda nekrácí kupříkladu o autorovy básně juvenilní, anebo zda jde vskutku o sklizeň veršů z nejnovejších časů. V mnoha aspektech je to

tiž básník Ohnisko stále týž a netuže jiný, pramálo ostentativně dává najevo, v čem skutečně pokročil (jde-li o básně nové), resp. v čem skutečně nepokročil (jde-li o básně starší). Kritika z tohoto základního nevěděni netušení jimá melancholie, a tak se rozhlížíme po sbírce v tápavém pátrání, v čem může být tvůrce ještě jiný a v čem tak hned nevykročí ze svého naturelu.

Obecně vzato je situace utěšeně přehledná: Ohnisko dílem cíleně navazuje na divukrásné básnické lekce Ivana Wernische (a proto wernischuje a wernischuje, ve stopách svého uměleckého guru tihne třeba i k metodě básnického zápisníku), a právě tak má jiný vzor v Andreji Stankovičovi, takže stejně osobitě a nápaditě tu stankovičuje, aniž by pochopitelně v obou případech jakkoli přestával být sám sebou, básníkem eruptivně ohniskujícím. A dílem je mu bytostně blížká výrazová rovina literárního undergroundu (zvláště J. H. Krchovský, ze starších též Quido Machulka): z té si vybírá polohu jazykové expresivity, zálibu v experimentování s veršem, zejména však oblibu v gestu, dokonce až v gestaci své svobodomyšlnosti a nezávislosti, konvence nekonvence, kánon nekánon. Jenže právě při tomto počínání básník paradoxně naopak prohlubuje kánon undergroundu podobně jako stvrzuje určitou konvenci niterně spjatou s psaním v duchu undergroundu, ve kterém je přece naprosto náležitě „honit si bycha“.

Kritik Radim Kopáč ve své recenzi prvních autorových sbírek charakterizoval Milana Ohniska jako pisatele mimoděčné poezie – a doznal se, že právě tento básník ho dokázal k smrti dojmout, což se při Kopáčově kritickém bystrozraku podaří zdaleka nikoli každému. Dozajista však k tomuto dojetí nedošlo toliko z důvodu, že prý „poezie Milana Ohniska je pestrobarevná jako paví chvost“. Někdy pravděpodobně jde, jak se zdá, o takovou pestrobarevnost, která toliko zastírá pravý stav věcí: vždyt nejpříznačnějším momentem básníkova nazírání života a umění, což ostatně dosvědčuje *Milancolia*, mnohem spíš či víc zde všude může být všezastřešující princip blasfemie. Čili svůdná Ohniskova hra na blasfemii, jeho posilující víra v blasfemii a souběžně jeho blasfemie bezvěrecká, protibiblická, neboli jeho vpravdě blasfemické variování kultu blasfemie, vtělující se zejména do hájemství básnického jazyka. Právě z tohoto pojetí světa a tvorby, byť je to zdánlivě alogické, občas vytryskávají vyznání porůznu nostalgická, porůznu melancholická, a jindy zase autorovy pasáže evidentně tragigroteskní, ne-li vysloveně fraškovité.

Ústřední místo v celé *Milancolii* nemá nějaká Milanova kólie, nýbrž relativně rozsáhlá skladba Diabolky – s patřičně polidšťujícím podtitulem Endogenní interno. Zejména v tomto pásmu, taktéž učiněném gejzíru jazykových nápadů, resp. ve víru slovesné hravosti se Milan Ohnisko až posedle pokouší všestranně odsakralizovat jak vlastní básnění, tak i posvátný postoj býti básníkem. Načež dospívá k tomu, že se ohniskem celého textu stává bezuzdná burleska, žánrově korespondující s estetickými paradigmata postmoderny a jistěže se nezastavující ve své odpoutanosti a osvobozenosti (skutečně, či umělé?) před ničím, tudíž ani před melancholickým steskem. Jako projev postmoderní bur-

lesky jest záhodno luštit i sentence typu „ve zdravém těle / dravý puch“ či s tím provázaný obraz „puch nicotnosti mé“. Skutečně to jsou samé „básně k ošivání“, básně, v nichž nám před zraky „taje mstvi“ a v nichž na jednom místě sám Ohnisko přiznává (nebo připouští), že „ďábel mluví mými ústy“.

Jazykozpytci by si s tím možná nevěděli rady, nikoli však literaturopravci: ti mohou tím pádem vyslovit verdikt, že náš brněnský básník si i nadále nepřeje nic jiného než se i ve své poezii objímat s démonem či s demony. Je to velmi undergroundové, velmi postmoderní, koneckončů však i velmi půvabně blasfemicky ohniskovské.

MILAN HRABAL / Podařil se mi obrázek výkřiku

(Josef Hrubý: *Osoby, Fraus, Plzeň, 2004, 83 s.*)

Básníku Josefu Hrubému se „nepovedlo“ získat letošní Magnesii literu. Škoda. Jeho *Osoby* by si ji zasloužily. Ale co jsou ceny proti kumštu. Ten Hrubému nikdo neupře. Jeho dvaasedesát osob proložených čtyřmi dvojpotrétými a doplněnými „autentickým“ chopinovským cyklem vypovídá o jeho tvůrčích schopnostech dostatečně výmluvně. Převažně krátké, jakoby mimoděk psané texty, vtahují do výsečí tolika zvláštních osudů, až místy přijde líto, že autor nezvolil formu prózy. To ovšem jen proto, že bychom se chtěli dozvědět víc. Ale Hrubého texty toho víc nepotřebují. Lze přidat slovo k veršům: „*Co vidí za zdí? / Keře / opřené o mlhu*“ (báseň Pan S., s. 10)? Jak účinněji vyvolat stesk za tím, co odešlo a přece je, než v náznaku milostného příběhu Franty a té neviditelné a přitom blízké lásky (s. 12)? Hrubý hovoří tiše, ale velmi naléhavě: „*Ticho bylo tak studené / že bylo slyšet až z daleka / jak vězeň na Borech / listuje v knize*“. Promlouvá konkrétně a s tíživým přesahem, který mrazí. V básni Pan Miloš vypráví: „*Sedával / blízko vrat / u japonských třešní // Jednoho podzimního / odpoledne řekl synovi: / Odcházíš? // Ano A daleko se vrátím // To je pravda / Ale Ta může lhát.*“ (s. 29). Pan V., který může o sobě říci: „*Podařil se mi / obrázek výkřiku*“ se značnou skepsí dodává: „*ale nikdo nic neslyší*“, svůj osud přijímá s jistou hořkostí: „*Nejraději bych tancoval / Co je člověk který fotografuje / proti člověku který tančuje*“ (s.30). Maně se zde připomene zatím podobně nedocenená poezie Jitky Světlíkové ve sbírce *Tančit na zvony...* Básník Hrubý ve svých nejnovějších verších cílevědomě pracuje s kontrastem. Lyrické situace typu „*Vrabci viseli na / vůni jablek / Letní zahrada měla / v uších housle*“ by mohly samy o sobě působit až samoúčelně „básnický“, vyústí-li však v prozaické: „- *Půjdeš tam se mnou? - řekla / - Ne / Píšu dopis - odpověděl*“ (s. 56) je tímto spojením dosaženo nečekaného účinku. Je zcela logické, že některé z osob připomenou lidský i umělecký osud básníkův, jako třeba báseň D. M.: „*Opřel svůj příběh o keře / a nechal ho tam / broučkům a kočkám*“ (s. 37). Ovšem je tu i Hrubého velká pokora ke slovu (a tedy i k umění vhodně pomlčet!) spojovaná jedním

dechem s vírou v ně: „*A říkám ti: nepiš! /... / Říkám ti: mlč! // Až ze-stárneš / poteče za tebou Volyněka / jako dým // I zvířata ztichnou / mezi pahorky a ve stájích*“ (s. 33). Jsou to okamžiky, v nichž se nadýcháme téměř biblické atmosféry. A pro ně básník na otázku: „*Budu smlouvat?*“ odpovídá: „*Zajisté*“. Smlouvat s osudem o „zaujetí pro svůj způsob vyprávění“, jak mi kdysi řekl, aby ještě mohl trvat, protože „*nenarodil jsem se náhodou*“ (s.31). Je si vědom svých limitů, ale chce jim vzdorovat. Se vztyčenou hlavou, s nadějí vzkazovanou především nám ostatním: „*Tři lékaři - / nejslavnější na ostrově - / mě vyšetřovali. / Jeden číchal k mým plivancům. / druhý mě proklepával. / aby zjistil, odkud plívám. / a třetí poslouchal jak plívám. / První říkal, / že chcípnu / druhý, / že právě chcípám / a třetí, / že už jsem chcípl. / Nicméně se dnes cítím jako / vzdychky.*“ (Fryderyk Chopin I, s.77). Není snadné psát o tak bytostné poezii, jako je ta Hrubého v přítomném opusu. Vzpírá se jednoznačným výkladům i když básník zde tvoří způsobem, jako kdyby „*stavěl dům / každé slovo přesně / nakloněně / nad lstivým tichem*“ (s. 71). Umění zkratky, neklid a tajemství za prostými slovy, osudy psané s porozuměním a účastenstvím – ať jde o životy promarněné (např. Pan B. H.) nebo mimořádně naplněné (Chopin, Sebastian, Robert...), básnický obraz jako celek, metafora jako nezbytnost nebo objev – ne pouhé koření. To jsou atributy, které z nejnovější básnické sbírky Josefa Hrubého dělají umělecký čin. A připočteme-li k tomu – ne nepatřičně – novoroční báseň 2005 do sbírky nezařazenou, v níž bílé zátiší je „*jako bys poslouchal / smeknutí jasu, / co cítí vanutí / a jak je šeru*“, můžeme se jen těšit na příští tvůrčí vzestup tohoto skromného, ale nepřehlédnutelného umělce.

PETR ČERMÁČEK / Udržiavam nažive všetky opustené tiene

(Alena Doležalová: Nočné správy o počasí. *Matice Slovenská, 2003, ilustrace a grafická úprava Igor Štrbík.*)

Sehnat v Čechách či na Moravě slovenskou poesii je v podstatě nemožné a tak nezbývá než vyjet za hranici. S překvapením pak hledět na množství českých knih a objevovat knihy slovenské. Rozhodně je co. Svědčí o tom i sbírka Aleny Doležalové *Nočné správy o počasí* (Matice slovenská, 2003). Krásně vypravená kniha s invenční typografií a zdařilými ilustracemi (obojí Igor Štrbík) přináší více než padesátku velmi intimních a nápaditých krátkých básní. Většinou milostné básně, vroucí i hořce deziluzivní se svěžími trefnými metaforami. Doležalová dokáže milostná témata zpracovat na miniaturním prostoru, s vášnivostí a přitom bez jakýchkoliv levných figur. Přímocarost a chytrost jsou ostatně výstižně demonstrovány již v mottu sbírky: „*Otče / náš / ktorí si... / Mój?*“.

Málokdy jde u současné básnické knižní produkce k sobě tak dokonale výtvarný doprovod, typografie a poesie sama, jak tomu je u knihy

této martinčanky. Jemné a přitom expresivní ilustrace Igora Štrbíka mají v sobě stejnou vášnivost, stejnou podvojnost jako verše, které ilustrují. Je v nich stejný rozmach mezi klidem a prudkým hnutím. Slova jsou navíc umocněna expresivní a odvážnou typografií. Básnička si zkrátka výtvarníky umí vybrat, to prokázala už svým bibliofilským debutem *Milujem túlavých psov*.

Doležalová se v *Nočných správach o počasí* odhaluje v míře, která je obdivuhodná. Přes vysoce intimní charakter jsou přitom její básně přiměřeně sofistikovány, precizně vystavěné, prosté pouhých „výlevů“, spíše glosující než výtčavě vypočítávající křivdy či nedorozumění („*klačím na posteli / a celé noci / zoškrabujem / z plachty / sny*“). Tam, kde autorka od milostně osobního přechází k obecnějším transcendentním tématům, zní její verše jak z novodobé knihy přísloví: „*Ludia / sa milujú / Cez pootvorené ústa / uniká z nich prach / Sadá / Bohu / na nohy*“. Nejkratší texty mají potom tvar epigramu či opravdu radikální zkratky, kdy je verš tvořen jen jedním nebo dvěma slovy: „*Kolajnice / Na vždy / Nikdy / Spolu*“; „*Hore bez / Dole bez / Celá / Bez / Teba*“.

Básně *Nočných správ o počasí* mají nenápadný vnitřní rytmus (ačkoliv jsou bez rýmů či jiných „vnějších atributů“ rytmu). Nic nepřechází, forma ustupuje do pozadí, slouží obsahu. Napětí a působivost vznikají v textech jinde a jinak – pohybem po úzkých rozhraních, která jsou vytvářena palčivými životními situacemi: Už ne vzlet, ale ještě ne pád. Noc je prostorem zpřítomnění, prostorem, kde čas běží jinak, kdy se minulé setkává s budoucím, aniž by bylo patrné, co přichází a co odchází. V noci výrazně vystupují obrysy samoty (či spíše opuštěnosti?). Noc je tichým prostorem pro touhy, sny, bolesti, ztráty, pro smutek pomíjivosti. Stává se prostorem přivolávání jistot („*Do rána svietim / Udrživam nažive / Všetky / Opustené / Tiene*“), přivoláváním hlasitým a přesvědčivým („*Blúdia vo mne / osamelé básne / Dusia sa mojou krvou / Narážajú mi do srdca / Každá ma stojí / jeden výkrik / Potichu to robil / neviem.*“).

IVO HARÁK / Poezie spíše tradiční

(Zuzana Hutňanová: Třetí svíce, *Drvoštěp, Dobříš 2005, 1. vydání, náklad 1000 výtisků, cena neuvedena, 94 stran.*)

Příznějme, že vedle básníků dobývajících nové pevniny slova a duše mají v poezii své místo také ti, kteří dobyté území osidlují a kolonizují – opakující a rozměňující postupy svých předchůdců: větší srozumitelnost (včetně povědomí o tom, odkud co vzato) přináší s sebou i jistou sémantickou vyprázdňenost.

Takovouto charakteristiku bychom jistě mohli užít také pro slovesnou tvorbu Zuzany Hutňanové (nar. 1959 v Čáslavi), jejíž sbírku *Třetí svíce* – vlastně výběr z básnického díla posledních desíti let – máme právě před sebou: se Skácelem je jí společný důraz na sílu slova, které

nese prvky lyriky přírodní i lyriky reflexivní, meditativní; s Reynkem sdílí (vedle zájmů výtvarných) úsilí o vizuálnost poezie, v níž se z konkrétního detailu odvíjí teprve přesah k tušení věcí nehmátných (a přírodní je často vnímáno jako alegorie lidského) – ovšem bez reynkovské melodiky.

Ano, básníka tvoří vědomí závažnosti každého slova: Takže i přání „Dobrou noc“ mívá nakonec *jiný* význam, totiž význam zbavený nánosu myšlenkové fráze – naši autorce k tomu postačí „rozsvícený strach“ zimní noci (jako Reynkovi jsou jí *nejbližšími* ročními obdobími podzim a zima). Ne nová slova a nové obrazy, ale: slova tisíckrát již osahaná a obrazy zdánlivě konvenční zbavit prachu i plísně, nánosů i špíny! Je zapotřebí osekát nadbytečné maso až na kost, na výraz nezbytně nutný, prostý ozdob a výplně.

Už proto, že Hutňanová bývá nejslabší tam, kde až příliš spoléhá na *nepředpodstatněnou* tradici, na básnické emblémy a jich vžitý smysl: „z moci slova / zjevení pravdy / Ze srdce však / veliká bolest.“ Na *zjednodušující* řešení, která si – například – vynucuje rým: „a je mi nesmírně / vesmírně.“ Na rozmáchlá efektní gesta: „Dokud ale / jiskru v oku / studny budou mít / chci sladkou hvězdu / na jazyku rozpustit/a vesmír polykat.“

Neboť toto věru neprospívá cudnosti její poezie – cudnosti patrné z jazyka básní (sporadických rýmů, omezení epitet na taková, která determinují neb zpřesňují), jejich soustředění spíše na výmluvný, symbolnou potenci nadaný detail než na krajinné celky – a koneckončů také z její poezie milostné, která je malována barvami lyriky přírodní. Nemluvě o krajinně, z níž pro své básnění čerpá látku i inspiraci: totiž o okolí Dobříše či o vysočinském podhůří (oddíl Třešňovnice). Nemluvě o duchovním přesahu; jenž se odvíjí z přesného pozorování („Nebe odchází vzhůru / za horkých muk / putují za ním / hadí košilky;“ „O polednách / táhne jetelem / zemledělá vůně“). O naději, která se sice odvíjí, ale která není jenom z tohoto světa („Poslední jablíčka / přisátá zbytky života;“ „Nebude bolest / Ta poslední závěj / litostně okorává/a mizí“). O životě sice přitlumeném (jako kontury obrazů), nevýbojném, o to více však – něžnými drápky – přítomném, zaklesnutém ve světě.

Na sličnosti dodávají sbírce také autorčiny půvabné ilustrace.

Jan SUK / Bůh sestupuje dolů

(*Nad knihou Marcely Mikuláškové* Korále okolo hrdla, *Petrov 2005*)

Nad útlou knížkou brněnské autorky, která se sama nikdy za básničku nepokládala, *Marcely Mikuláškové* (1951–2004), se recenzent ocitá téměř v ideální situaci toho, kdo o autorce zhola nic netuší a nemůže její přítomné verše srovnávat s těmi minulými, protože vlastně žádné nebyly. *Korále okolo hrdla* jsou posmrtným debutem. Na záložce kni-

hy je sice několik nezbytných informací editora, verše doprovází také subjektivně a vzpomínkově laděný doslov Zdenka Plachého, který léta působí jako dramaturg a spiritus agens divadélka Skleněná louka, kde Mikulášková režirovala večery poezie a kam se uchýlila poté, když v Brně skončila její dabingová práce i pedagogický úvazek na JAMU.

Její život byl rozklenutý mezi divadlem a poezií, rodinou a manželstvím, které se rozpadlo, mezi nemocí a umíráním, které je vždy těžší než sama smrt. Byl to skoro ideální „prokletý“ příběh a osud a básnické dílo na něm vyrůstalo jako divoký výhonek. A s ním i nostalgie z tohoto napětí mezi životní nezakotveností a nespoutaností a klauzurou básně, která by měla mít řád, pravidlo a kázeň, přesnost formy.

Čtenář básní Marcely Mikuláškové se ještě může opřít o berli fotografického portrétu, potměného – jak jinak – a reprodukováného rovněž na záložce. Kdesi v průvodních poznámkách se ještě napovídá, že tato básníčká bytost byla ženou vášnivou, stále hledající a nenacházející kotvu lásky. Ale je možné z tohoto zbloudilého osudu, z životních peripetií vytvořit básnický odkaz? V současné poezii to již nedostačuje v náporu rozličných stylizací a autostylizací, her a přetvářek, masek, převleků a heteronym. Dnešní poezie jako by byla o životě někoho amorfního, nějaké vzdálené a nepatřičné bytosti, toulající se světem pokud možno neotřelých představ a málo autentických či dokonce vyfabulovaných zážitků. Je paradoxem, že v bezbřehosti konfesijně laděné poezie, připomínající až jakýsi mentální striptýz, jako by už bylo bez naděje dílo, které vypovídá jen o všedním životě, tedy takové, které nepracuje s krkolomnými fabulacemi a brání se jakémukoliv zdívalařství života a času.

Konstantou lyrického světa Marcely Mikuláškové jsou muži, silné osobnosti. Nejdřív laskavý, třebaže i autoritativní otec, pro dceru vždy nějak fatálně předznamenávající její vztah k milovaným mužům, ale rovněž k bytosti, již neznáme a k níž se stále obracíme ve víře v její existenci. Bůh, nadpřirozená mužská bytost a autorita, epicentrum básně jako modlitby i básně jako rouhavosti a pochybování, je ústředním plamenem tohoto svérázně ženského básnění, které se občas promítne – stejně jako u Ludmily Maceškové alias Jana Kameníka – až do mystických rovin, kde pohlaví přestává hrát jakoukoli roli.

Bráním se rozlišovat poezii na ženskou a mužskou. Pravý básník je vždy heteronymní a androgynní bytostí, je zženštilý jako muž a jako žena zas tvrdý, ironický, oplývající nadhledem. Mužský a ženský rod se u Mikuláškové střídají jako by o nic nešlo, jako by gejzír jejich prostupných, nikoli nedostupných metafor tryskal opravdu ze sopečné duše androgyna. Asi není náhodné, že se mi básně Marcely Mikuláškové dostaly do rukou právě ve velikonočním čase. Tato básnička vskutku mnohokrát sama sebe ukřižovala, mnohokrát sebe samu oplakala bez vichřice sentimentality, často jako by stála na úpatí své osobní Golgoty a jako by se dívala do temně stoupavých schodů Kalvárie...

Tím nechci naznačit, že by se jednalo o spirituální nebo dokonce náboženskou poezii. Na extatický dialog smrtelníka s ukřižovaným bohočlověkem je tu příliš mnoho zvířat, která neslyšně procházejí bás-

němi, odlétají do jiných krajů, aby se odtud vracela jako se na jaře vracívají vlaštovky. A je zde i mnoho divišovské rozháranosti, téměř zápasivosti s tím, který je pokládán za našeho nebeského otce, ale který nepřichází ani na prosby a neslyší volání. „Sedíš na vrcholu / a u tvých nohou / hory přece nekončí / ty jdou ještě pořád / dolů, dolů...“, zaznívá z básně Vrcholky a v těch prostých verších jako by bylo obsaženo všechno, co souvisí se zakletým, tajemným, možná i nepřátelským bohem, s tím, kterého jsme se už dávno přestali bát. Je dobře, že Marcela Mikulášková nám hrst tohoto kosmického strachu vrací ve svých básních.

JAROSLAV KOVANDA / Čeští básníci na Rusi 2005

Kromě setkání básníků V-4 (vizegrádské čtyřky) s básníky ruskými (značně okleštěném) jsem se jaksi mimoděk dostal v Moskvě a v Petrohradě k prezentaci antologie devadesáti osmi českých autorů, přeložených do ruštiny, s nepříliš originálním názvem *Z věku na věk (Iz věka v věk)*. O reprezentativní takřka šestisetstránkovou knihu se nejvíce zasloužil Dalibor Dobiáš, český student – stážista na Lomonosovově univerzitě a předseda redakční rady, utvořené u příležitosti vydání této knihy, spisovatel a překladatel S. N. Globjuk. Antologie začíná autory narozenými kolem roku 1930, a kupodivu básněmi malíře Mikuláše Medka, a končí jedinou básní Bogdana Trojaka. A zde je podle mého názoru hlavní nedostatek tohoto jinak velkorysého díla. Některý básník má zařazenu báseň jednu na jedné stránce resp. s překladem na dvou (a básník Jan Novák ani ne celou) a jiný má taky jednu báseň (Karel Šiktanc), ale na 13 stranách + další básně. Můžete se mnou polemizovat, že výběr je vždycky subjektivní a kdo zná Nováka a kdo Šiktance, takže co trepu, nicméně Moje Maličkost byla právě panem Dobiášem mailována a zaslán mně takřka celý výtah českých autorů a jejich básní (pochopitelně že bez překladů), abych se vyjádřil. A já jsem panu Dobiášovi odepsal, že slušné by bylo, kdyby měl každý autor zařazený aspoň 3 kousky, že podle toho si může čtenář udělat aspoň jakýs takýs obraz o básnickově poetice. Načež mně bylo sděleno, že ten můj názor je velmi objevený a že bude respektován. A, jak se otrele říká, houby s octem. Nicméně taková antologie vyšla v Rusku naposledy před 22 lety a Michail Pismennyj, člen redrady Psího vína, který se svými překlady na tvorbě antologie velice podílel, byl z českých básníků nadšený. A tvrdil, že to bude pro ruského čtenáře veliký zážitek. Jako autor v knize otištěný bych neměl kolegy příliš zhažovat, ale jestli budou nadšeni i z básně Milana Knížáka Vana rumu, v níž se praví, že M. K. by chtěl mít vanu rumu a atomovou pumu, že by tu vanu vypil a pak tu pumu na zem shodil, protože má na lidi vztek a nenachází jiný lék než je zabít!!!!, bych si dovilil pochybovat, i když Rusové jsou národ, zdálo se mně, trpělivý.